અર્પણ ભાવ

આ કાળના અજોડ-અડગ-શાસ્ત્રસિદ્ધાંત-શુદ્ધ સામાચારી-સંરક્ષક-સમ્યગદર્શન પ્રદાન પ્રકાણ્ડકુશલ પરમોપકારી-મારા ભવોદધિ-તારક આરાધ્યપાદ ગુરુભગવંત-સમર્થ ગચ્છાધિપતિ આ. દેવ શ્રીમદ્

વિજયરામચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા

ના અંતેવાસી મારા વડીલ ગુરુભ્રાતા પૂ. આ. શ્રી

વિજયમલયચંદ્રસૂ. મહારાજ

જેઓશ્રીએ સંયમનું શ્રેષ્ઠ પ્રતીક 'ઓઘો' ૨૦૨૨ વૈ. સુ. ૪ના મંગળ પ્રભાતે આ બાળને અર્પણ કર્યો. તેઓશ્રીના ચરણકમળમાં.

પ્રકૃતિ પરિચય અને કથા સૌરભ

સહર્ષ અર્પણ કરતાં આનંદ અનુભવું છું.

આપનો લઘુભ્રાતા
લેખક
'ભુવનચંદ્ર

શાસનતેજ-શાસ્ત્રવિખ્યાત સંરક્ષક સમ્યગ્દર્શન-પ્રદાનૈકનિષ્ઠ

ગચ્છાધિપતિ—આરાધ્યપાદ આચાર્યભગવંત શ્રીમદ્

વિજયરામચંદ્રસૂરીશ્વરજી મહારાજા

શાસનહિતના કોઈ ઉંડા આલેખનમાં એકમના દેખાય છે

તેઓશ્રીના તલસ્પર્શી પ્રવચનો ધર્મીઆત્માઓના પ્રાણ છે

કોટિશ વન્દનાવલિ

રનિકલાલ અંબાલાલ-પાટણ

સુવાસ. ન જર–ન જોરૂ ન ભૂખ ન તરસ. જ્ઞાન અનંત શક્તિ અનંત. સાદિ અનત સુખ વિલસે એ ધામ

આ ધ્યેયની પ્રાપ્તિનો માર્ગ ધર્મ. ધર્મ ભાખ્યો ભગવતે. સૂત્રરૂપે ગુથ્યો દ્વાદશાંગમાં ગણધરદેવોએ સ્પષ્ટીકરણ કર્યું નિર્યુક્તિમાં પૂર્વધરમહર્ષિઓએ ભાષ્ય–ચૂર્ણિ ટીકાઓ રચી પૂર્વાચાર્ય–મહાત્માઓએ

૨

પ્રેરણા કર્તા

સુવિહિતના મધેય શ્રી ઉમાસ્વાતિજી એક પ્રચંડ પૂર્વધર મહાત્મા તત્ત્વાર્થ મહાગ્રંથના રચયિતા તત્ત્વાર્થ છે એન્સાયકલો પીડીઆ ઓફ જૈનીઝમ જૈન તત્ત્વજ્ઞાનનો અદ્ભુત ખજાનો

એ પવિત્ર તારક ગ્રંથ પર વિવેચન ચાલે વિવેચક ભારત વિખ્યાત મહાન્ જૈનાચાર્ય. વાચસ્પતિ અને સરસ્વતી પુત્ર તેઓશ્રીના સ્વાભાવિક બિરૂદ વ્યાખ્યા ઉડી અને તલસ્પર્શી. વાણી ગભીર પણ રોચક જનમનરજક પણ તત્ત્વામૃત પાતી. શ્રોતાઓ એકતાન અને હૈયા ડોલતા શાસ્ત્ર ચમત્કૃતિ ખોલવામાં જ ખ્યાતિ

તે મારા ભવોદધિતારક પરોપકારી ગુરૂ ભગવત આરાધ્ય-પાદ શ્રીમદ્ વિજયરામચદ્રસૂરીશ્વરજી મ ની વીતરાગવાણી ગુમ્ફિત દેશનાને હૈયાનતિ એનુ આલંબન એ મારી ગતિ એમાંથી પ્રેરણા પામી આલેખન કરવાની મતિ એજ છે આત્માની રતિ

શરૂઆતની કારિકાનું કામણ અનેરૂ પ્રસ્તાવરૂપમા જાણે ગ્રથનો અર્ક અર્કમાં ભર્યું નર્યું ભાવામૃત. ભાવહીનાને ભાવો જન્માવે પ્રમાદીને માગદો બનાવે. આળસુને સક્રિયારત બનાવે

સમાજ બેહાલ બને છે રાજ્યવ્યવસ્થા અસ્થિર બને છે. દેશ પાયમાલ થાય છે રાષ્ટ્ર પાયમાલ થાય છે દુનિયા દુઃખના દોઝખમાં પડે છે

નીતિમત્તા–માનવતા–પ્રામાણિકતા અર્થ–કામના સુદૃઢ પાયા છે પાયા નબળા તો મહેલાત ડોલતી–ડોલતી મહેલાત–પોતાનો અને અનેક બીજાનો નાશ કરે પાયાના ત્રણે તત્ત્વો–ધર્મે દીધા દીપક છે દીપકની જ્યોતે જીવન સુખરૂપ બને શાંતિમય પસાર થાય

લીધું તેનું દેવું કોઈનું પડાવી લેવું નહિ સાચો ભાવ સાચો તોલ ભેળસેળ નહિ કારમો નફો નહિ એક બોલ–એક મેલ દુઃખી પ્રત્યે હમદર્દી. ત્રસ્તને આશ્વાસન ભૂખ્યાને અન્ન તરસ્યાને પાણી નવસ્ત્રાને વસ્ત્ર રઝળતા માટે આશ્રય સ્થાન આ બધા ત્રણ પાયાના તત્ત્વોના બાળકો છે રમતા ઘુમતા આનંદ કિલ્લોલ કરતા. હસતા હસાવતા સૌને પ્રાણ પ્યારા લાગતા

૪

સાચી દૃષ્ટિ

આથી ઉચા સ્ટેજમા ધર્મનુ મૂળ છે જે જીવનની સાચી દૃષ્ટિ છે આ દૃષ્ટિ વિના ધર્મ ધર્મસ્વરૂપે સમજાય નહિ આત્માને અંટે નહિ આત્મા છે હતો અને હશે વ્યક્તિ દીઠ આત્મા જુદો જન્મ–મરણ કરતો જ આવ્યો છે દુઃખ અને યાતનાઓની અવધિ નથી આ પામર દશાનો અંત આવતો નથી કારણ કે જુના કર્મો નાશ પામે એથી અધિક પ્રાય. નવા વળગે છે એના અંતનો રસ્તો? સાચી દૃષ્ટિની સમજ. દેહ

જુદો આત્મા જુદો દેહ એટલે કર્મે સર્જેલો વળગાટ વળગાટ કાયમી દૂર એજ દુ:ખ મુક્તિ

આવો શુદ્ધ માર્ગ તેની વિવિધ કક્ષાઓ તેનું ભાન કોણ કરાવે? કોણે કરાવ્યું છે? વિશ્વને શાંતિ સમાધિ અને સર્વતો સુખી કલ્યાણનો માર્ગ કોણ બનાવી ગયું છે? કોણ બતાવી શકે? આ પ્રશ્નોના ઉત્તરમાં સમાય છે દેવ–ગુરુ–ધર્મ. નિર્મળ–નિર્ભરૂપમાં

એમાથી પ્રગટશે અવિચળ સિદ્ધાંત સંસાર ભૂંડો મોક્ષજ રૂડો સંસાર અસાર સારભૂત મુક્તિનિવાસ તે પ્રાપ્તિનો સરળ અચોટ ધોરી માર્ગ સાધુપણુ સાધુપણુ સર્વજ્ઞ પરમાત્માએ પ્રરૂપેલુ યુક્તિયુક્ત અને અહોભાવથી આદરણીય

૫

આશય

આ બધા પદાર્થો સરળ રીતે સમજવા છે? હૈયે ઉતારવા છે? શક્ય પ્રમાણમાં પણ અમલ કરવો છે? તો 'પટ્પુરુષ ચરિત્ર' અવગાહો કથાઓના માર્મિક મુદ્દાઓ કોઠે ઉતારવા પડશે. પાત્રોની સુપાત્રતા કુપાત્રતા પોતાને લાગત વિચારવી પડશે તોજ સ્પર્શ મળશે

પુણ્યપાપના ખેલ વિશ્વ સમક્ષ પ્રત્યક્ષ છે સારાનુ સારૂ બુરાનું બુરૂં ફલ આંખ સામે છે પાપી મોજ કરતો હોય એમ બને 'પૂર્વના પુણ્ય પૂર્વના સારા કામનું ફળ ભોગવી રહ્યો છે ચાલુ પાપનો નતીજો ભયંકર આવવાનો છે સારો આત્મા પણ દુ:ખમા દેખાય છે? પૂર્વના પાપનું–પૂર્વના બુરા કામનુ–ફળ ભોગવી રહ્યો છે ભાવી સુંદર છે સત્કર્મનું ફળ આનંદજનક આવવાનું છે

સુખદુઃખમાં સમભાવી આત્માઓ દેખાય છે ? હરકોઈ અવસ્થામાં સુખી ? સુખમાં છકે નહિ. દુઃખમાં દીન નહિ. ધર્મ-કાર્યમાં રત કરૂણા હૈયે દીલ દયામય પરના હિતનીજ ઇચ્છા ?

પારકાનુ સુખ સહન ન થાય એવા પણ ખરા સામાને-અધિક સુખી જુવેને બળે ? પરને પીડામાં નાંખવા પણ પ્રયત્ન કરે ? આ પણ માનવી પણ દાનવી ? ઉપર કથિત મનુષ્ય પણ દેવ જેવો ? આ ભેદ કેમ ? ભેદ આ માટે જ સમજવાના તેના કથાનકો વસ્તુસ્થિતિને વધુ સ્પષ્ટ કરશે

૬

અધમાધમ (૧)

ધર્મકર્મની સમજ વિનાના પરલોકમાં તો માને નહિ. સારા વિચારોનો હ મેશ માટેનો દેશવટો. પાચ પ્રકારના દુન્યવી વિષયરસનુ પણ ભાન નહિ ક્રૂર કર્મ કરવામા રક્ત. પાપ પ્રવૃત્તિ માં જ રાચ્યામાચ્યા અધર્મ કાર્યમા જ ઉલ્લસિત.

શરીર પણ સારૂ વિચિત્ર રૂવાટીવાળું. વસ્ત્ર પણ હોય નહિ. રહેવાનુ સ્થાન પ્રાય નહિ કોઈનો આધાર મળે નહિ ટાઢ-તાપ-ઝઝાવાતના વટોળિયા વિ વિ યાતનાઓથી સંતપ્ત ચામડા કે પાદડાને પહેરનારા ગિરિ ગુફાઓમાં વસનારા સ સાર સુખનો પણ આનદ ક્યાંથી હોય ? લોક વ્યવહાર તો સમજે જ ક્યાથી ? મનુષ્યનો દેહ માત્ર બાકી પશુ જીદગી ગાળનારા

આ લોકોની અનેક જાતિઓ હોય છે ભિલ્લ-પુલિદ-બર્બર-શિકારી-ચાડાલ-આદિ નીચ કર્મ કરનારા ગમે તે રીતે બે પૈસા મેળવે દારૂ પીવે, માસ ભક્ષણ કરે સર્વજનોમા નિન્દાપાત્ર સર્વને ખેદ ઉપજાવે તેવા નરકની યાતનાઓ જાણે અહીં જ અનુભવના હોય.

કોઈ એક અટવી છે. એક ભીલ ત્યા ભમે છે જીભના સ્વાદનો મહા લાલચુ છે. મધ અને માંસની શોધમા રખડે છે. ત્યા દીઠો એક મધપૂડો ઝાડની ડાળ પર ચઢ્યો આનંદનો પાર નથી. માખોથી કાયર કાયર બની ગયો મજબૂત શાખા પણ તુટી પડી પડતાં જ અડધુ શરીર અજગરના મુખમા

તે વખતે પણ પ્રથમ પ્રાપ્ત શુકરનું માંસ, શરીર પર લાગેલા મધના ટીપા સાથે મિશ્ર કરી ખાય છે. સ્વર્ગનુ સુખ એમા જ માને છે અજગરના મુખમા પોતે છે એની પરવા નથી.

ત્યાથી આકાશ માર્ગે વિદ્યાધર એક પસાર થાય છે વૈતાઢ્ય પર્વતની ઉત્તર શ્રેણીના રથનુપુર નગરથી આવી રહેલ છે વિદ્યાધર વિચારે છે. અહો રસેન્દ્રિયની લોલુપતા! પાંચે ઇંદ્રિયો ખરેખર પ્રલયકારી છે મુનિવરો જ ધન્ય છે જે ઇન્દ્રિયોના વિકારોથી-વિકારોમા મુઝાતા નથી

કૃપાપર વિદ્યાધર વિમાનમાંથી નીચે ઉતરે છે અજગરના મુખમાથી તે વરાકને બચાવે છે પણ પ્રાણ અને પ્રકૃતિ સાથે કંઈક સ્વસ્થ બનેલ ભીલ પોતાને વૃક્ષ પર ચઢાવવા પ્રાર્થના કરે છે જેથી માસ સાથે મધ મેળવી આસ્વાદ લઈ શકે. આમ બોલતો, રૌદ્રધ્યાનયુક્ત. મૃત્યુ પામ્યો

વિદ્યાધર વિચારે છે અતૃપ્તિ પામર આત્માઓને કેવી પીડે છે? સ્ત્રી-પુત્રપરિવાર અને સંપત્તિમા મરણની છેલ્લી પળ સુધી મુઝાયેલા રહે છે પોતે નંદીશ્વર દ્વીપે જાય છે ઉલ્લાસ-પૂર્વક યાત્રા કરી આત્માને કૃતકૃત્ય બનાવે છે પાછા ફરતા વનખંડમાં અશોકવૃક્ષ નીચે એક પ્રશાન્ત મુનિવરને જુએ છે.

આનંદની અવધિ નથી મસ્તક ભૂમિએ લગાડી નમન કરે છે વિનયપૂર્વક બેસે છે. ત્યા તો આવી રોજ વાઘ-સિંહ-હાથી-હરણ શૂકર-શબરાદિની. બધા મુનિ સત્તમને નમે છે પાસે એસે છે

વિદ્યાધર આશ્ચર્યચકિત બને છે મુનિવરને પૂછે છે ભગવ(શુ વાત છે આ? જાતિવૈરી-મહાક્રૂર-આ બધા વેર વિસારી શાં(પ્રશાંત બની ગયા છે? મુનિવર કહે છે —રાજન્, તપ-સંયમથી સમતા સમાધિમા રમતા. શુભધ્યાનથી સમસ્ત ચિતાને ચિતા બનાવનાર મહર્ષિઓના પ્રભાવથી અને શ્રી જિનવચન-શ્રવણથી

રાજા વિચારે છે જરૂર આ મહર્ષિનો જ પ્રભાવ છે. મુનિવરની દેશના સાભળે છે પછી પૂછે છે ભગવન્! પેલો બિચારે ભીલ મરીને કઈ ગતિને પામ્યો હશે? ઉત્તર મળ્યો પહેલે નરકે ત્યાંથી મનુષ્ય-તિર્યંચ આદિ ભવોમાં ભમતો સાતે નર્કોને મહેમાન બનશે પાચે-ઇન્દ્રિયોના વિષયમાં લુબ્ધ પારાવાર સંસા(અટવીમાં ભમશે

ક્ષણભર સ્તંભિત બનેલ વિદ્યાધરને વિષયોની વિષમતા અને ભયંકરતા મુનિવર સમજાવે છે વિદ્યાધર પરમ સંવેગને પામે છે સસાર વિમુખ બને છે મહર્ષિને નમી સ્વનગરે જાય છે પુત્રને રાજ્ય સોપે છે પૃથ્વીને ઋણ રહિત કરે છે સુંદર શાસન પ્રભાવના કરે છે શ્રી જિનચન્દ્ર કેવલી પાસે અનેક રાજાઓ અને ક્ષત્રિયો સહ દીક્ષા સ્વીકારે છે સર્વોત્તમ આરાધના કરી. ક્ષપકશ્રેણી મડી, કેવળ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરી પરમાનંદમયી મુક્તિ પામે છે

અધમાઅધમ ભીલનું ભારેકર્મીપણું. વિદ્યાધર-મહોદયનું હલુકર્મીપણું અને સર્વકર્મક્ષયદ્વારા શ્રેષ્ઠ સાધકતા ઘણું ઘણું કહી જાય છે

વીતરાગ ભગવંતના મહાશાસનની ખૂબી જ આ છે. અનાદિની ચાલ છોડાવવી વિષમતામાંથી સમતા સ્થાપના કરવી. શમ-પ્રશમ પ્રગટાવી અપૂર્વ સમાધિમાં આત્માઓને રમતા કરવા અને પરમપદની પ્રાપ્તિ કરાવવી ધન્ય શાસન!

અધમ (૨)

લોકનો મોટો ભાગ આ વિભાગમાં આવશે ને? પરલોક માને નહિ આ લોકના સુખમાં લુબ્ધ ગમે તેવી યુક્તિ, પ્રયુક્તિથી સુખ મેળવવું લોકનિંદાનો પણ ભય નહિ ગમે તેમ એશઆરામમાં રહેવું

પ્રિયા અને પૈસો એ જ ધ્યેય કંચન અને કામિની એ જ સર્વસ્વ. દેહસુખ એ જ આદર્શ પાંચે ઇન્દ્રિયોના વિષયોપભોગમાં ખુંચેલા એના જ વિચાર એની જ પ્રવૃત્તિ ખાઓ-પીઓ-આનંદ કરો. આ પરભવ મીઠા તો ભવ કોણે દીઠા. દેવું કરીને પણ શરીર તૃપ્ત કરો

જન્મ જરામરણની વાતો કરો નહિ બીજા ભૂખે મરે કે કપાઈ મરે તેમાં આપણે શું કરીએ? વર મરો કન્યા મરો. આપણું ગોરનું તરભાણું ભરો. ધર્મની વાતો ભરમ બની છે પ્રત્યક્ષ સુખોને અનુભવો સારું કાર્ય ને ખોટું કાર્ય એવા ભેદ શા? જન્મ્યા તો [illegible] ભોગવી લઈએ

[illegible] પણ [illegible] જન્મેલા [illegible] આજની દુનિયામાં [illegible]

છે. જ્યાં જુઓ ત્યાં આ જ વિચારો-વાણી-અને વર્તન સાથે પ્રેરણા પણ સજ્જનોને દુર્જનોથી લાજવુ હોય તો લાજે. દુર્જન લાજે જ નહિ નફ્ફટાઈનો પાર નહિ. ઉપરથી સદ્‌વર્તનની શાણી વાતની ઠેકડી કરે.

પરલોક કોણે દીઠો છે? કોઈ કહેવા આવ્યુ? આત્મા નજરે નિહાળ્યો કોઈએ? પુણ્ય પાપની વાતોથી પાંગળા બનાવવા છે? સ્વર્ગ-નર્ક અને મોક્ષની નકામી ગુલ્બાંગો ફેંકે રાખો. જટા રાખો, ભસ્મ લગાવો. વ્રત પાળો શુ લાભ મેળવશો? ભોગોથી દૂર રહેવાનો ને?

ક્રિયા માત્ર દભ આગમાદિનો અભ્યાસ ખાલી ગળાનો અને તાળવાનો શોષ. ધર્મોપદેશ મુગ્ધજનોને ઠગવા માટે દેવ ગુરુની ભક્તિપૂજા એટલે દ્રવ્યનો દુરુપયોગ આવી છે 'અધમ'ની માન્યતા

અર્થ અને કામ સપત્તિ અને તેનો ભોગવટો આનદ-પ્રમોદ. ખેલકૂદ, નાટક-સીનેમા અને પીણા, રગરાગ અને નૃત્ય. ખાનપાન અને આસ્વાદ, મીઠીમોજ અને સુવાળો સહચાર બસ બેડો પાર આ છે 'અધમ' મન દુનિયાનો સાર આ છે એના જીવનનો વિસ્તાર

કચન-કામિની અને મનોકામના ત્રણની પાછળ પાગલ, પૈસો એનો પરમેશ્વર સ્ત્રી-પુત્ર સ્વજન એના ગુરુ ખાવુ-પીવું અને ભટકવુ એનો ધર્મ. કર્મ એના કારમા દયાનો લેશ નહિ. ધૃષ્ટતાનો પાર નહિ રોગ-શોક અને દુખોની યાતનામા રચિળ જેવા

ઉંધે માર્ગે આથડતો અન્યોને ઉંધે રવાડે ચઢાવતો પણ

આમાં આશ્ચર્ય નહિ. નાકકટ્ટો પોતાની જમાત વધારવામાં જ આનંદે

નાકકટ્ટાની કથા

હતો એક નાકકટ્ટો નાકનું ટેરવું કપાઈ ગએલું. સૌ 'નાકકટ્ટો' કહી સંબોધે ભાઈને ગમે? પોતે હતો કથાકાર ગણાતો ભક્ત-કુમતિ સૂઝી પામરને મારી જમાત વધારૂં કથા કરતા કરતા ધ્યાનનો કર્યો ઢોંગ પછી આંખમાં આંસુ મુખડું હસતું માથું વારંવાર નમતું મુખમાં ઢોંગી વેણ 'હરિ દર્શન-સાક્ષાત-હરિદર્શન' ચારભુજા-પીતાંબર પહેરેલા. માથે મુગટ-હાથે બાજુબંધ મોરલીની મધુરતા એક હાથમાં ગદા બીજા હાથમાં ચક્ર સાક્ષાત હરિ જય હરિ જય હરિ' શ્રોતાજન વિસ્મય પામ્યા સૌ પગે લાગ્યા

સંધ્યાકાળે આવ્યો એક ભોળો ભગત કાલાવાલા કરવા લાગ્યો હરિના સાક્ષાત દર્શન કરાવો ભાઈ, ના બને. ના બને એ તો વીરલાના કામ જેમ ના તન અધિક ઉત્કંઠા ચાર દિવસ સુધી કાલાવાલી ચાલી પાંચમે દિવસે રાત્રે અગીઆર વાગે બોલાવ્યો ભોળો ભક્ત હાજર ... નદી સ્નાન-સુરખી અને જપ ભોળો માને ખપ્યા પાપ જનમ જનમના ગયા તાપ

ત્યાં ધર્યો સંકેત હુકમ લીધો છરી હાથમાં કર્યું નાકનું ધડ તો હરિને પડી તીખ પણ હરિ દેખાય કોના? હુકમ ધર્યો નેત્રો બી ચૂપ મોઢે બી ચૂપ બહાર કહીશ નહિ મૂર્ખ નંબર એક ગાયકીઓ એક જ બોલકે સાક્ષાત્ હરિ દેખ્યા પાવન થઈ ગયો

પાછા સાત મૂર્ખાં ધીમે ધીમે મળી ગયા નકટ્ટાની જમાત

ઉભી થઈ ગઈ ભાઈ. પીછેસે ચલી આતી હૈ. સત્ય શોધે-માને-કબુલે આચરે વીરલા આધળો આધળાને અનુસરે

પાંચે ઇન્દ્રિયોની દુઃખ લીલા ગજબની છે. હરણિયુ કાનને મીઠુ લાગતું ગીત સાંભળે શિકારીની જાળમા સપડાય. માછલુ માસના ટુકડાના લોભે. માછીમારના કાંટામા ભેરવાય. પેલો ભમરો ? સુગંધની લોલુપતાએ કમળમાં બીડાય પતંગીયુ દીવાની જ્યોતે દીવાનુ બને ભરખાઈ જાય હાથી જેવો હાથી માયા હાથિણી-બનાવટી હાથિણીના સ્પર્શ લોભે જીવનભરની જેલ ભોગવે એકેક ઇન્દ્રિયની લલચામણના આ બેહાલ. પાંચેને પોષતો માનવી ?

મોહરતિ મંત્રીનું કથાનક

વિશાળ વિશ્વ વચ્ચે જમ્બૂદ્વીપ તેમા દક્ષિણ ભરત તેના મધ્ય ખણ્ડમાં કાન્તાનગરી રાજા ભુવનચંદ્ર મંત્રી મતિસાગર. સ્વચ્છમતિ સાથે શ્રી જિનધર્મનો સુંદર જ્ઞાતા

બીજો મંત્રી 'મોહરતિ'. બુદ્ધિ ઉંધી અને ધર્મનો દ્વેષી રાજ્યસભા ભરાઈ છે છત્રીશ રાજકુળો હાજર છે ધર્મ-વાર્તા ચાલે છે.

આર્યાવર્તની આ હતી વિશિષ્ટ પ્રણાલિકા શરૂઆત ધર્મ ચર્ચાથી થતી રાજસભામાં અનેક વિદ્વાનો અને તજજ્ઞો છૂટથી ધર્મચર્ચા કરતા રાજા રસ લેતો પ્રજા ધર્મમાં દઢ બનતી મોટે મોટે ભાગે નિષ્પાપ જેવા અનુષ્ઠાનોમા રક્ત રહેતા ધર્મનું રક્ષણ એ રાજાનો પ્રાણ દુષ્ટોનું દમન એ જ રાજવી ત્રાણ

'મોહરતિ' કહે છે લક્ષ્મીથી ભરપૂર ઘર, અનુકૂળ-પ્રેમાળ પ્રિયા, એ જ છે, સુખના હેતુ સ્વર્ગ અને મોક્ષ, મનુષ્યો માટે.

રાજાદિ જરા ગેલમા આવી ગયા મતિસાગરની નિર્મળ મતિમાં
આવી તુચ્છ આત્મઘાતક વાત કેમ જ ઉતરે? રાજન્ આ વાત
અશરણ નથી, સ્ત્રી અને ધનમા લોલુપ જગત દુર્ગતિના દુઃખો
ભોગવે છે સાધુ-મહાત્માઓએ બતાવેલ શુદ્ધ માર્ગ હોવા છતાં
પણ મીઠું બોલનાર બધે મળશે અપ્રિય પણ હિતકારી
કહેનાર વક્તા અને સાંભળનાર શ્રોતા ખરેખર દુર્લભ છે.

ઘરમા લક્ષ્મી, મુખમા સરસ્વતી, બાહુઓમા બળ, હાથથી
દાન, હૃદયમા સદ્ભાવના, શરીર સૌંદર્યયુક્ત, ચારે બાજુ નામના
કીર્તિ, ગુણીજનોમા પક્ષપાત, આ બધા ફળ છે ધર્મના ખરેખર
ધર્મ એ જ વિશ્વાધાર છે ધર્મ વિના ધન નહિ, સુખ નહિ,
શાંતિ નહિ સમાધિ નહિ

ધર્મદ્વેષી મોહરતિ કહેવા લાગ્યો —કામ અને અર્થ વિના-
કરવા યોગ્ય કોઈ પુરૂષાર્થ નથી મળેલા સુખનો ત્યાગ
અદૃષ્યના-સ્વર્ગાદિ સુખની કલ્પના એ જ બેહુદી છે આત્મા
જેવુ તત્ત્વજ નથી પછી કોને લાગે પુણ્ય ને પાપ? તેના ફળ
સુખદુઃખ, સુગતિદુર્ગતિ તેની વાતજ ક્યા રહી? બાપડો એ
બધી પ્રપંચજાળને

આજ [illegible] ગગનમાર્ગે ગમન કરતા [illegible] નિષ્પ્રભ
રાજસભામા પધાર્યા દેહની કાન્તિ [illegible]
શ્વેત વસ્ત્રો [illegible] ધારણ કર્યા છે [illegible] છે
છે શ્રદ્ધા-[illegible] [illegible] પાલક છે [illegible]
સ્વપર [illegible] છે [illegible] [illegible]
[illegible] પ્રભાવક છે [illegible] કરનાર છે શ્રી
[illegible] સૂચક છે [illegible] [illegible]

તેઓશ્રીને જોતા જ, આશ્ચર્યચકિત રાજાદિ ઉભા થઈ ગયા નમસ્કાર કર્યા રાજદર્શિત સુવર્ણ સિંહાસન પર બિરાજમાન થયા આશિષ આપી —ત્રણ જગતના આધારભૂત, સમુદ્ર જળધર સૂર્યચન્દ્ર જેના પ્રતાપે મર્યાદામાં રહે છે, સુર અસુર અને નરાધીશો જેની કૃપાથી સંપદા ભોગવે છે, ચિન્તામણિ-કલ્પવૃક્ષ-કામધેનુ જેની આજ્ઞામાં છે, એવો જૈનેન્દ્ર ધર્મ તમને શાશ્વતી મોક્ષલક્ષ્મી આપો

ગભીરગીરા સાભળતાજ પ્રમુદિત રાજા ચિંતવે છે-વયમા લઘુ, તપમા મહાન્, અતિશય જ્ઞાનધારી પાસેજ તત્ત્વનો નિર્ણય મેળવુ પ્રશ્ન કરે છે ધર્માત્મા ! આપ કોણ છો ? કયાંથી પધારો છો ? કયાં પધારી રહ્યા છો ? આપ કોના શિષ્ય છો ?

સિદ્ધપુત્ર કહે છે – પ્રથમ તીર્થંકર ઋષભદેવ થઈ ગયા તેમના મહાન પુત્ર ભરતચક્રવર્તીએ અણુવ્રતધારી બ્રહ્મચારીઓનુ સાધર્મિકવાત્સલ્ય શરૂ કર્યું. અવ્યવસ્થા ટાળવા કાકિણી-રત્નમય જનોઈની પ્રથા શરૂ કરી તે મહાનુભાવ આત્માઓ પૂજનીય બન્યા ભરતમહારાજાની આઠ પાટ સુધી સુવર્ણમય પ્રથા ચાલી ત્યારપછી ભગવત અજિતનાથના પિતા સુધી-રૌપ્યમયની પ્રથા રહી ત્યારબાદ સૂતરની નવમા જિનપતિના આંતરામાં સાધુ-સસ્થાનો વ્યવચ્છેદ થતા, યતિધર્મનો પ્રલય થયો કેટલાક-મિથ્યા-દૃષ્ટિ અબ્રહ્મચારી બન્યા કેટલાક સમ્યગ્દૃષ્ટિ-વિરાગી-બ્રહ્મચારી બન્યા.

તે અન્વયે-સિદ્ધાર્થ-નામા શ્રાવક છુ પરમર્ષિએ મારૂ બીજુ નામ 'સિદ્ધપુત્ર' રાખ્યુ છે શ્રી પરમાનન્દ કેવળી પાસે અણુવ્રત લીધા છે તેમનો હું બ્રહ્મચારી શિષ્ય છું મેરુગિરિ

યાત્રા કરી શ્રી શત્રુંજય તીર્થ જઈ રહ્યો હતો નાસ્તિક-મતાનુસારી 'મોહરતિ'ની સત્‌ને અસત્ ઠરાવતી, સત્ય તત્ત્વોને છુપાવતી વાતો અવલોકીને અત્રે આવ્યો છું

રાજા વિનતિ કરે છે ભાવધર્મશીલ! જીવાદિ તત્ત્વને પ્રકાશો 'મોહરતિ'ને ઉદ્દેશીને બોલ્યા 'કુગતિમાં' ખેંચી જનારી, જીવાદિ તત્ત્વનો અપલાપ કરનારી. આ તારી બુદ્ધિ કઈ જાતની? અન્તર્મુખ કેમ નથી થવાતુ?

ખૂબ જ સરળતાથી સુંદર રીતે જીવાદિ તત્ત્વની સિદ્ધિ કરે છે ચિત્ત-ચેતન-સંજ્ઞા-વિજ્ઞાન-ધારણા-બુદ્ધિ-ઈહા-મતિ વિ. લક્ષણો જીવના બતાવે છે જીવ સાક્ષાત ચર્મચક્ષુથી નથી દેખાતો. સર્વજ્ઞ અને સિદ્ધો જોઈ શકે છે

આત્મા સિદ્ધ થતા પુણ્ય-પાપાદિ સિદ્ધ છે જ માટે મિથ્યામતિ છોડી રાજા અને સભાસદો ઓર આનંદમા આવી ગયા સિદ્ધપુત્રની ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા કરવા લાગ્યા

ત્યા તો આકાશમાથી સિદ્ધપુત્ર પર પુષ્પવૃષ્ટિ થઈ દિવ્ય વાણી સંભળાઈ શ્રી પદ્માનંદ કેવળીએ પહેલા કહ્યુ છે. 'આ સિદ્ધપુત્ર જીવાદિ તત્ત્વજ્ઞાતા શુદ્ધપ્રરૂપક-સત્યવાદી આત્મા છે' આ બધું જોઈ સાંભળી રાજાદિની રોમરાજી વિકસ્વર થઈ ગઈ

સત્યના શા બામ-ના લઈએ! દેવો સત્યના પક્ષે રહે છે. સાગરો સત્યની આજ્ઞા ઉઠાવે છે અગ્નિ શાન્ત થાય છે પણ લોક કહેવત છે કે સારી વનસ્પતિ ખીલે, ત્યારે જવાસો સુકાય. ગેરદાને લાકડ ન મળે ક્રોધાગ્નિથી સળગતો મોહરતિ સભા છોડી ગયો ગામેગામ નાસ્તિક મત ફેલાવવા લાગ્યો. નાસ્તિકોથી વિરાધો મરીને વનમા વાનર થયો ત્યાથી મરી નટ બન્યો

જરૂર આ લોકો પાપી ભીરૂ હોય છે, ગતિ બગડે તેવું આચરતા નથી. સુગતિના જ અર્થી હોય છે. પણ બધું ઉચ્ચકોટિના ભૌતિક પૌદ્ગલિક સુખો માટે. જન્મ-મરણાંતક મોક્ષ સુખ માટે નહિ.

આ લોકો માને છે અને પ્રચારે છે કે :—ધર્મથી-સુકુળમાં જન્મ, શરીર સ્વાસ્થ્ય, સૌભાગ્ય, આયુષ્યનું બળ, નિર્મળ યશવિદ્યા, ધનસંપત્તિ, અટવી આદિના ભયથી રક્ષણ, સ્વર્ગ અને મોક્ષ મળે છે, આવી રીતે ધર્માર્થી છતાં, સદ્ગુરુના શુદ્ધ ઉપદેશરહિત વિમધ્યમને, સદ્ધર્મની પ્રાપ્તિ દુર્લભ બને છે.

શ્રીપતિ સાર્થવાહનું દૃષ્ટાંત 'વિમધ્યમ'ની કક્ષાને બરાબર સમજાવશે દેશ ભરત. નગરી ચન્દ્રાવતી. રાજા ચન્દ્રતિલક. સાર્થવાહ શ્રીપતિ રાજાને પ્રિય સર્વજનનો આદરપાત્ર મિથ્યાત્વથી મૂઢ-જિનધર્મથી અજ્ઞાત

એક દિવસ બ્રાહ્મમુહૂર્તે-પરોઢીએ ઊઠીને મનમાં વિચારે છે. કાલ પસાર થઈ રહ્યો છે આયુષ્યનો ભરોસો નહિ વિભૂતિ ક્ષણવિનાશી છે પ્રિયજનોમાં પ્રેમ ક્ષણજીવી છે માટે ધર્મમાં પ્રમાદ શો ? મારા કુલોચિત ધર્મને આદરૂં.

યજ્ઞકર્મ, હજારોને ભોજન, વાવ, કૂવા, તળાવ ખોદાવવાદિ કાર્યો બાર વર્ષ કર્યા, પુત્ર શ્રીતિલકને ઘરનો ભર સોંપ્યો. રાજાની રજા લઈ તીર્થયાત્રા માટે ઉત્તર દિશામાં પ્રયાણ કર્યું. દેશાન્તરોમા ભમતા એક અટવીમાં મહર્ષિને જોયા. પદ્માસને છે. ઉચ્ચકોટિના બ્રહ્મચર્યથી પવિત્ર છે દેહ મલયુક્ત છે

જોતાં જ બોલવા લાગ્યો, ખરેખર આ મહા અમંગળ છે. અશુચિ શરીરવાળાને ધર્મક્રિયા કેવી ! પણ શત્રુમિત્ર અને તૃણમણિ

તેમજ માટીનું ઢેફુ અને સુવર્ણ પર સમદૃષ્ટિવાળા મહામુનિ તેના પરની દયાથી કહેવા લાગ્યા. હે શ્રીપતિ, શુચિ-અશુચિને તું જાણતો નથી. આધ્યાત્મિક પવિત્રતાને છોડીને, જલાદિ શૌચને તું વળગે છે તાત્વિક પુરૂષો-બ્રહ્મચર્ય-સત્ય-તપ અને સંયમથી શુદ્ધિ સાધે છે. તીર્થસ્નાનાદિથી નહિ. બ્રહ્મચારીઓ બ્રહ્મચર્ય અને સંયમની રક્ષાના હેતુથી સ્નાનાદિ દેહશોભા કરતા નથી.

શ્રીપતિનુ મન કંઈક કુણુ બન્યુ. ખરેખર આ તત્ત્વજ્ઞ છે. સ્વદેહમા પણ નિઃસ્પૃહ છે આમ ભદ્રકભાવને પામેલ મુનિ પ્રત્યે કહે છે. મહર્ષિ-આપની આંતર પવિત્રતાની વાત સાચી છે. પણ હું સ્વકુલાચાર છોડી શકતો નથી. મારા અપરાધને ક્ષમા કરો.

બાર વર્ષે સ્વગૃહે આવ્યો વૃદ્ધાવસ્થામાં પુત્રવધુ અને પુત્રો તરફથી-અવજ્ઞા થવા લાગી વૃદ્ધત્વને પોતે નિંદે છે મરીને તેજ નગરમાં કોઈ ભરવાડને ત્યં બકરો થયો પિતાના શ્રાદ્ધ દિવસે પુત્રોએ તેજ બકરો ખરીદ્યો સ્વગૃહાદિ જોતા બકરાને પૂર્વભવનુ જ્ઞાન થયુ. રાડો પાડતો તે મરાયો ભયંકર કોપથી મરી સાપ થયો પૂર્વવેરથી પુત્ર અને પુત્રવધુને ડસ્યો બન્ને જંગલમા મૃગમૃગી થયા સર્પ મરી સિંહ થયો તે યુગ્મનો નાશ કર્યો પેલા બે હાથીના જોડલા તરીકે જન્મ્યા તેજ સિંહે તેમને મારી નાંખ્યા બન્ને શબરયુગ્મ તરીકે જન્મ્યાં સિંહ સાથે યુદ્ધ શરૂ થયું

ત્યાં તો તેજ મુનિવર વિહરતા આવી ચડ્યા તેમને જોતા જ સિંહ કાંઈક પ્રસન્ન મનવાળો બન્યો. ત્યાં તો મુનિવર બોલ્યા —ભો શ્રીપતિ! યાદ કર તું બકરો-સાપ-સિંહ કેવી રીતે બન્યો હજુ પણ શ્રીજૈનધર્મને સ્વીકાર પૂર્વભવ જોતા

સંતાપ કરવા લાગ્યો આત્મનિન્દામાં લાગી ગયો હુવે આ પશુભવમાં શું કરી શકું !

ત્યાં તો પેલો ભીલ્લ સ્વસ્ત્રી સાથે ત્યાં આવી પહોંચ્યો તે વિચારવા લાગ્યો અરે આ ભયંકર ક્રૂર સિંહ આટલો શાન્ત કેમ? જરૂર આ પ્રશાન્ત મહર્ષિનો જ પ્રભાવ છે એટલામાં તો સિંહતું ભીલ્લ પ્રત્યેનું પૂર્વભવનું વેર જાગૃત થયુ. હુમલો કરવાને દોડે છે. ત્યાં તો મુનિવરની મીઠી વાણી સંભળાઈ.

ત્રણ–ત્રણ ભવથી પુત્રને અને પુત્રવધુને મારી નાખવા છતાં હજુ શાંતિ નથી વળી? પૂર્વભવના ઘાત યાદ કરાવ્યા. પાછો શાંત બની વિચારવા લાગ્યો. આવું અધમ કામ વેરવૃત્તિથી મારા આત્માએ કર્યું ?

તે બન્નેએ પૂર્વભવ જોયા અરે આ અમારો પિતા છે? બધાએ વૈરાનુબંધ છોડી દીધો. મહર્ષિની ભૂરિ ભૂરિ પ્રશંસા કરવા લાગ્યા. બન્નેએ સિંહના પગમાં પડી માફી માંગી સિંહ પણ પ્રસન્નમના બન્યો પણ ત્રણે આત્માઓ ખૂબ ખેદયુક્ત બની ગયા

મહર્ષિએ, ખેદ છોડી, જિનોક્ત ધર્મ આરાધવા પ્રેરણા કરી. વિશેષમાં કહ્યુ, આ અનિત્ય સંસારમા બધા આત્માઓ પરસ્પર સ્વજન બન્યા છે પરસ્પર પરજન પણ બન્યા છે એવી જાતિ–યોની કુલ કે સ્થાન નથી, જ્યાં અનંતો વખત આત્મા જન્મ્યો ન હોય ત્રણે સંવેગ પામ્યા

પણ તે જ સમયે ત્યાં કેટલાક તાપસો આવી ચડ્યા. ખરેખર ભાવીભાવ મિથ્યા થઈ શકતા નથી. ત્રણે તેમને જોઈને આનંદ પામે છે

પૂર્વભવ પરિચિત સંસ્કારો ઉગી ઉઠ્યાં શબર બોલ્યો, આપ અમારા પૂર્વભવના ગુરુઓ મહદ્ભાગ્યે મળ્યા છો. ખરેખર અમે કૃતકૃત્ય બની ગયા.

મહર્ષિએ જોયું કે મિથ્યાત્વના સંસ્કારો વ્યાપક બન્યા છે કામરાગ-સ્નેહરાગ સુખેથી છૂટે છે, પણ દૃષ્ટિરાગ-મિથ્યામાર્ગ પરનો પ્રેમ-ખરેખર પંડીતોને પણ દુસ્ત્યાજ્ય બને છે. મહર્ષિ અન્યત્ર વિહાર કરી ગયા

સિંહ અનશન કરી પ્રથમ દેવલોકમાં-આભિયોગિક-નોકર દેવ થયો ભીલ-ભીલડી તાપસવ્રત પાલીને ત્યાજ નોકરદેવ તરીકે ઉત્પન્ન થયા. ત્યાં મહાન્ ઋદ્ધિવાળા દેવોને જોઈ, પસ્તાવો કરવા લાગ્યા. પ્રાપ્ત જૈન ધર્મને પૂર્વભવમા આરાધ્યો નહિ આવી રીતે સ્વનિન્દાપર, ભવાંતરમાં જિનધર્મ પામી ચાળી મુક્તિ પામશે

આ રીતે વિમધ્યમ આત્માઓ, ધર્મનો સાર સાભળવા છતા. ધર્મના સારને પામી શકતા નથી મિથ્યામતિથી ઘેરાએલા. મિથ્યા ઉપદેશથીજ આકર્ષાય છે અને દૃઢ બનેલા તેવા સસ્કારોને લઈ, પોતાનુ ભવભ્રમણ વધારી મૂકે છે દુખના ડુંગર સ્વય ખડા કરે છે

જિનવાણી કાને પડવી એજ મહાપુણ્ય માર્ગ છે એ શ્રવણ મળ્યા પછી. જ્ઞાનતંતુઓમાં ઝણઝણાટી થવી. તે હૈયામાં ઉતરવી, એ તો અહોભાગ્યની અનોખી નિશાની છે તેમાં પૂર્ણ શ્રદ્ધા પારખ કરી, તેના પાલનમા તત્પર બનનાર વિરલ વ્યક્તિઓ તો ખરેખર અનુમોદનીય અને ધન્યવાદને પાત્ર છે

મધ્યમ (૪)

આ ચોથો વિભાગ છે તો ચકોર. માર્ગનો જાણુ શ્રદ્ધા સાચી, સત્યના પ્રેમી, પણ ગૃહવાસી. વિષયોની મધુરતાને છોડી શકતા નથી. પ્રવ્રજ્યા પામી શકતા નથી. સાધુપણુ ગમતા છતાં સ્વીકારી શકતા નથી

૧. મોક્ષનેજ પરમાર્થ માને છે–પણુ ચારે પુરુષાર્થમાં ઉદ્યમવંત હોય છે

૨. રાગદ્વેષની ભયકરતા સમજે છે–પણુ સ્રીપુત્રાદિના સ્નેહમાં બદ્ધ હોય છે

૩ સંસારની અસારતા જાણે છે-પણુ ચપલ ઇન્દ્રિયો પર કાબુ નથી આવતો.

૪ વિષયોના કટુવિપાક જાણે છે-પણુ અનાદિની વાસના આકર્ષે છે.

૫ સમ્યગ્ જ્ઞાન–દર્શન–ચારિત્રની રૂચિ–પણુ મોક્ષ તેમને માટે વિલંબમાં છે મોક્ષમાર્ગને જાણે છે સમજે છે.

આ રીતે કર્મપરિણુતિની અચિન્ત્ય શક્તિને તાબે બનેલા મહાપુરુષ આચરિત સાધુદીક્ષા પામી શકતા નથી હીન સત્ત્વ તે આત્માઓ ગૃહવાસને સેવે છે

તેમાં જીવઅજીવાદિ તત્ત્વના જાણ. જિનવચનરહસ્યને પામેલા સમ્યગ્દષ્ટિ શ્રાવકો પણ હોય છે તેમજ સરળ પ્રકૃતિના, કરુણામભર હૈયાવાળા આત્માઓ પણ હોય છે. તેઓમાં ક્ષમા–મૃદુતા–સરળતા હોય છે લોભ તરફ ખેંચાવા છતા તેનાથી વ્યાકુલ નથી હોતા દાન–શીલ–તપમાં રુચિવાળા હોય છે. એમના હૈયામાં શુભભાવ રમતો હોય છે લોકોમાં માન્ય બને

અને વળી જિનધર્મ જાણ્યા પછી એ બીચરા શંકડાઓને હું હણુ ? પુષ્પો તો આપની શેષ-પ્રસાદ તરીકે લીધા છે

દેવ દયાધર્મની માનસિક દ્દઢતા જોઈ પ્રસન્ન થયો પુત્ર જિનચન્દ્ર કળાકુશળ જિનધર્મનો જ્ઞાતા યૌવનવયમાં મિત્રો સાથે ફરવા નિકળ્યો છે ત્યાં એક ગાથા સાંભળી સોળ વર્ષ થયા બાદ પિતાની લક્ષ્મીનો ઉપભોગ કરનાર, લેણું વસુલ કરવા આવ્યો છે

તેજીને ટકોરો. સ્વબલે લક્ષ્મી ઉપાર્જન કરવા પરદેશ ચાલ્યો પહેરેલા વસ્ત્ર સિવાય પાસે કંઈ નથી હા પૂર્વોપાર્જિત પુણ્ય અને પાપ સાથે છે.

ગામ નગરોમાં ભમતો સમુદ્રતટે પહોંચે છે ત્યાં એક મુસાફર સમુદ્રને ઓલંભો આપી રહ્યો છે તારી પાસે રત્નો અને અમૃત હોવા છતાં કોઈનો ઉદ્ધાર કરતો નથી તો શા માટે મોટી મોટી લહરીઓ વડે ઉછાળા મારે છે!

તે પથિકને જિનચન્દ્ર કહે છે—પરને દૂષણ આપવું-એ વાણીનુ ભૂષણ નથી જે બીજાને અનુકૂળ બને છે, મીઠાશથી અને ધીમાશથી બોલે છે, સામાના ગુણને પ્રશંસે છે, તે દેવોને પણ વલ્લભ બને છે. માટે ઉદધિના દૂષણ ન બોલ. તેનામા પણ ગુણો છે રત્નનો ભંડાર છે ગંભીરતા ગુણ માટે સાગરની ઉપમા અપાય છે

આ ગુણગ્રાહકતા સમુદ્રના અધિષ્ઠાતા દેવે સાંભળી દેવ પ્રસન્ન થયો પ્રગટ થયો. ક્રોડ મૂલ્યના પાંચ રત્નો આપ્યા પુણ્યનો પ્રકર્ષ તે આનું નામ. પૂર્વભવના ઉંચી કોટિના સુકાર્યોનું ફળ આમ આકસ્મિક પણ મળે

જોના ચારે દુર્દિન બની ગઈ યક્ષના વચનથી પાણિગ્રહણ થયુ. પ્રભાતે રાજાદિ વિસ્મય પામ્યા પોતપોતાની પુત્રીથી વિગત મળતા આનંદની અવધિ નથી. હાથી, ઘોડાદિ વડે કુમારનો સત્કાર થયો.

કુમારે ચાર રત્ન, ચાર પ્રિયાને આપ્યા તે ચારેએ કિમતી હારના પદકમાં પ્રાધાન્ય આપ્યું પાચમુ કુમારના હારમાં ખીલી ઊઠ્યું થોડા દિવસ પછી સ્વસ્થાને સ્વજનોને મળવા કુમારને ઉત્કણ્ઠા જન્મી રાજાદિની અનુજ્ઞા મેળવી, પ્રિયાઓ સહિત સમુદ્રમાં મુસાફરી શરૂ થઈ.

પુણ્યવાનને પણ પૂર્વપાપ ઉદયમાં આવે ને? સમૃદ્ધિ પળમાં પલાયન થઈ જાય ને? સ્વજન પ્રિયવર્ગનો વિરહ થાય ને? જાણે ચાવીના રમકડા કર્મસત્તાના નાચ જુજુઆ છે એને હારે વિરલા તે વિરલા પ્રધાનપણે પચમહાવ્રતધારી, પરમાત્મ માર્ગસ્થિત સાધુઓ

સાગરની સફર પાર પડી તેની ખરી તોફાન ઉઠે આધી આવે ખડકો નડે જિનચંદ્રનું વહાણ તૂટે છે પોતે સમુદ્રમા પડે છે તેની બન્ને ભુજાઓ ચાર પ્રિયાઓએ પકડી રાખી છે પુણ્ય સહારો આપે છે જળદુસ્તી એક આવે છે સાથે તેની પણ ચાર હાથિણીઓ છે પાચ-પાચેને રત્નદ્વીપે મૂકે છે આનુ નામ તે પુણ્ય મરણની અણીએ શરણ

કુમાર આ કુદરની ઉપકારથી આશ્ચર્યમાં ડુબેલ છે વનમાં ભમે છે ધ્યાનસ્થ મહર્ષિને જુએ છે ત્યાગ અને સમતાની પ્રશસા કરે છે પ્રણામ કરીને પૂછે છે ભગવન્ વનહાથીનો ઉપકાર શાથી?

નિવારવા યક્ષને યાદ કરે છે યક્ષ હાજર થાય છે પુણ્યવાનોના પુણ્ય આવા હોય છે દેવો પણ વશ થાય છે. અને વશ રહે છે

યક્ષ સાંત્વન આપે છે શીલવતી ચારે સુખરૂપ છે નગર બહાર મૂકે છે. ચિંતામણિ રત્ન આપે છે અંજનગુટિકા પ્રયોગથી રાજાની પાસે પહોચે છે ચારે વચ્ચે થતો વાર્તાલાપ સાભળે છે. કુળવતીઓનો વાર્તાલાપ પણ બોધક સુખદ હોય ને?

રાજપુત્રી રૂપરેખા કહે છે.—હે સખીઓ! નિર્મળકુળમાં જન્મ, યુવાન વય, વિદેશમાં આગમન, પ્રિયનો વિરહ, આ બધાનું શું પરિણામ આવશે? સમજાતું નથી

મંત્રી પુત્રી રૂપનિધિ કહે છે·—હે સખી ફીકર કર નહિ સજ્જનો પરોપકાર માટે સર્જાએલ હોય છે. ભુવનના કોઈ પણ ભાગમાં હો. તેઓ મર્યાદાવાળા હોય છે

શ્રેષ્ઠી પુત્રી રૂપકલા કહે છે:—તે પુરુષો ધન્ય છે તેઓનું જીવતું સફળ છે જેઓ મુક્તિરમણીમાં રત, પરસ્ત્રી વિષે વિરક્ત ચિત્તવાળા છે.

સાર્થવાહ પુત્રી રૂપવતી કહે છે·—ઘણુ વિચાર્યું ઘણી રીતે વિચાર્યું. સંકટમાં સપડાએલ કુલવતીઓને, પતિના વિયોગમા મરણ વિના શરણ નથી

આર્યાવર્તની આ છે સસ્કાર આભા. સુસંસ્કાર વડે જ કુળો-ઉચ્ચકુળો ગણાય ને? શીલસંપન્નતા અને શીલરક્ષણ એ છે આર્યસસ્કૃતિની ગરિમા. રૂપ-ધન-યૌવનાદિ પણ શીલ વડે જ શોભે છે. રૂપનો મદ નહિ. ધનનો ગર્વ નહિ. યૌવનની અવળચંડાઈ નહિ.

ઉદ્યાનમાં જાય છે, પ્રભાતે ચારે રાજસભામાં. તેમનું સ્વરૂપ પૂછાય છે, કુલવતીઓ મૌન રહે છે સ્વકુલ પરિચય આપવામાં લઘુતા મનાતી વણિકને પૂછવામાં આવે છે કપટી ચોર શું કહે! દેશાન્તરથી મૂલ્ય ખર્ચી, આપને ભેટણું આ વા, ખરીદી લાવ્યો છું મંત્રી કહે છે, તદ્દન અસંભવિત

આ અવસરે, ગુટિકાપ્રયોગથી રૂપ બદલી કુમાર આવેલ છે જેણે પાંચહજાર રત્નો લઈ લીધા છે કન્યાઓના પતિને સાગરને સોપ્યો છે. તે સઘળું કહેશે! રાજાદિ આશ્ચર્ય પામ્યા સ્વર કન્યાઓએ ઓળખ્યો પણ રૂપ જુદું હોવાથી મૌન રહી

રહસ્યને કોઈ ઉકેલી શકતું નથી કોઈ બોલતું નથી વણિક નીચું મુખ રાખી બેઠો છે ત્યાં તો મંત્રી કહે છે. રાજન્, આ મહાભાગ્ય જ રહસ્ય ઉકેલશે. રાજાએ કુમારને આગ્રહ કર્યો કુમારની પરોપકારી ઉદારતા પ્રથમ વણિકને અભયદાન અપાવે છે પછી સર્વવૃત્તાંત છતું થાય છે રત્નો કુમારને મળ્યા. વણિક દેશપાર થયો ચારે બીજું રૂપ જોઈ ખેદિત થાય છે. કુમાર મૂળરૂપ ધારણ કરે છે ચારે રાજી રાજી થઈ જાય છે

ગુણાનુરાગી રાજા સુંદર સત્કાર કરે છે પોતાની પાસે રાખે છે માતાપિતા યાદ આવતા, રાજાની રજા લે છે અઢળક ઋદ્ધિ સહીત સ્વનગરે પહોચે છે માતાપિતાનો પ્રમોદ માતો નથી ત્યાતો તેજ ચતુર્જ્ઞાની મુનિભગવંત ભુવનભાનુ મહારાજશ્રી પધારે છે નગરજનો, જિનચન્દ્રકુમાર, ચારે પ્રિયાઓ, માતા-પિતા વન્દને જાય છે મુનિવરશ્રી સુધાવાહી દેશના દે છે

મૂઢતા પ્રાણીઓની કેવી છે? જાણે છે કે આયુષ્ય ગમે ત્યારે ખલાસ થાય છતાં આઠે કર્મોનો બંધ કરે છે. જાણે

યુક્ત શુભ ધ્યાનથી બારમા દેવલોકમા ઇંદ્રનો સામાનિક દેવ બને છે ક્રમે કરી મહાવિદેહમાં મુક્તિ પામશે.

પુણ્ય પાપના ચમત્કાર અને સજ્જનોનો સત્કાર, આ દૃષ્ટાંત ખડા કરે છે. ધર્મજ મહા રક્ષક છે ધર્મજ મુક્તિદાતા છે ઈહિલોક પરલોકમા સુખ-સમાધિ-શાતિ આપનાર પણ ધર્મ જ છે ધર્મ તેજ જે સર્વજ્ઞ વીતરાગ કથિત હોય અહિંસા-સંયમ-તપના સાચા સ્વરૂપે હોય. અહિંસા આત્માનું તેજ છે સંયમ આત્માના તેજને પ્રગટ કરે છે તપ તે તેજનું રક્ષક કવચ છે

મધ્યમ પ્રકૃતિના માનવી પણ માર્ગસ્થ હોઈ તરી જાય છે તરવામાં વેગ ઓછો પણ શ્રદ્ધાની દૃઢતા મજેની. સંસારમં રહ્યા છતાં હૈયે ધર્મ. જિન આજ્ઞા એજ પ્રાણ. એજ ત્રાણ એજ ભાન અને સાન હાન કરે એ કર્મની. રક્ષા કરે એ ભાવપ્રાણની જ્ઞાન જન્માવે સાચું. ક્રિયા કલ્યાણકારિણી દેશચારિત્ર પણ કર્મોને ખાખ કરનારૂ સર્વ ચારિત્રની લાલસા જીવતી જાગતી.

આજના ભયંકર વિષમ કાળમા આવા મધ્યમ પ્રકૃતિના માનવ પણ દોહિલા. એવા આત્માઓના લેવા રહ્યા ભામણા કામન સર્વ પૂરે અનુમોદના કરણ-કરાવણ અનુમોદના સરખા ફળ નિપજેજી પેલા મહામુનીશ્વર બળભદ્રજી, રથકાર સુથાર અને સચેતસંજ્ઞા હરણિયું એક મહાસુપાત્ર, બીજો દાતા, ત્રીજુ હરણિયુ અનુમોદક પ્રમોદભાવે સર્વ પામ્યા ગતિ સ્વર્ગની

૧૦

ઉત્તમ (૫)

ઉત્તમની ઉત્તમતાની સુવાસથી વાસિત બને વિશ્વ. શાંતિ-સમાધિ-મુક્તિ એના મીઠા ફળ અનાદિની કળ ચઢેલી

સેવ્યાનુ સ્વાભાવિક પરિણામ પરિણુતિ સુંદર પરિણામ સુંદર પ્રવ્રજ્યા પરિણામ સુંદર.

વિશાળ જમ્બુદ્વીપ ભવ્ય ભરતક્ષેત્ર નગરી અયોધ્યા કુલ ઇક્ષ્વાકુ (ભગવંત આદિનાથનું. ઇંદ્રે સ્થાપ્યું) સુરપતિ રાજા સુરસુંદરી રાણી. પુત્ર તેમનો પુણ્યવાન્ મહેન્દ્ર. મંત્રી ગુણસાગર મંત્રીપુત્ર ગુણસુન્દર

મહેન્દ્રની ઇચ્છા પૃથ્વી પર્યટનની. મિત્ર ગુણસુન્દરનો ટેકો. પર્યટનમા વિચક્ષણુતા ખીલે. વિવિધતા જોવા મળે સંસારીઓની મોજ. આત્માર્થીની ખોજ અનોખી બન્ને થયા તૈયાર. માબાપ જાણે નહિ જાણે તો વિયોગ વિરહે જવા દે નહિ.

પુર-પર્વત-વનરાજી નિહાળે છે. કુદરતને ખોળે આનંદે છે. પહોંચ્યા અવન્તીના ઉદ્યાનમાં. સૂર્યનો થયો અસ્ત. સૂર્યની પણ રોજ ત્રણ દશા ઊગવું-ભમવું-આથમવું, બીચારા કર્મવશ બીજા જીવોની શી ગતિ ? આટઆટલા તારાઓની ઋદ્ધિ, છતાં રક્ષણ નહિ ચંદ્રનું. ક્ષયવૃદ્ધિ લાગુ. બિચારા નિત્યપતિતની તો અવગતિ જ હોય ને !

આમ વાર્તાવિનોદ કરે છે. સંધ્યાએ સમીપના દેવ ભુવનમા જાય છે ત્યા રૂપવતી યોગિની આવે છે. તેને જોતાં જ કુમાર દૃષ્ટિ નીચી કરી દે છે. યોગિની તેને પ્રશસે છે ખરેખર આવા પુરુષોથી પૃથ્વી પ્રશંસા પામે છે પારકાના દુઃખે દુખી. અયશથી દૂર રહેનારા. પછી યોગિની દેવતાને નમે છે. કામદેવ રામકુમારને આશીર્વાદ આપે છે. પુરુષદ્વેષિણી રત્નમાલા તારા કંઠને વિષે વરમાળા આરોપો

આ જીવિત પણ. દેવેંદ્રો-અસુરેંદ્રો-નરેંદ્રો પણ અંતે મરણને શરણુ થાય છે માટે મોંઘેરા માનવ જન્મ પામી, કોઈ ચીજમાં મોહ મમત્વ ન રાખો

દેશનાની અસર સુરપતિ રાજવી પર ઘેરી થઈ. મહેન્દ્રને ગાદીનશીન કરે છે અનેક રાજવીગણ સહ દીક્ષા અંગીકાર કરે છે મહેન્દ્રરાજા ગુણસુન્દરમિત્ર મંત્રી રાજ્યસુખી પ્રજા આનંદમાં. પૃથ્વી જિનમંદિર મંડિત બની ગઈ શ્રી જિનેશ્વરદેવ અને શ્રી સંઘની ભક્તિમાં ખામી નહિ બન્ને શીઘ્રમુક્તિમાં લઈ જનાર. અનુકમ્પાદાનનો ધોધપ્રવાહ. જેનામા જન્મે ભાવદયા તેનું હૈયું સદા દયાળુ શક્તિ પ્રમાણે સૌને સુખી કરે. આ તો રાજવી. જિનધર્મમાં સુદૃઢ દીનદુ:ખીયા કોણ રહે? ઔચિત્યનો પાર નહિ. પૈસા કે રૂપીઆની કિંમત નહિ સોનામહોરો ઉછળે તેમજ હૈયાના ભાવ ઉછળે મનમુક્તિમાં-દેહ સંસારમાં પણ મુક્તિના માર્ગે ઉત્તમ આત્માની વાતો બધી ઉત્તમ

ભાવોત્કર્ષ પણ ભાગ્યવાનોને સામે આવી મળેને? તેજ ભગવંત ભુવનભાનુ કેવળી પધારે છે ઉદ્યાનપાલક વધામણી આપે છે રાજા જીવનભર ચાલે તેવું અને તેટલું દાન આપે છે ન્યાલ કરી દે છે મંત્રી સાથે પૂજ્યશ્રી પાસે દેશના અમૃતધારા. નવપલ્લવિત કરે આત્માને. ટાળે કર્મોને સમજાવે મર્મોને પ્રમોદ કરાવે ભવ્ય ભ્રમરોને

વિષયો વિષ જેવા, કિંપાક ફળ જેવા ઘડીમાં છોડીને જાય તેવા. તો સ્વયં કેમ ન છોડવા? છોડીને જાય દુ:ખના ડુંગર ખડા થાય સ્વયં છોડીએ સમતારસમાં રમીએ પ્રશમના પાન કરીએ ભવમાં ન ભમીએ. આત્મરમણે રમીએ મુક્તિપુરીમાં જઈ વસીએ.

સંવેગરસની લ્હાણુ આત્માભિમુખતાની જાગૃતિ. મુક્તિમાં રતિ વિષયોમા વિરતિ. મહેન્દ્રરાજવીના મનમાં મહાલે સર્વ-વિરતિ ગુરુ ભગવતને વિનતિ હૈયા ભાવભરી કરી નતિ ગુરુ કરે દઢ. પામો સર્વવિરતિ ઝટ. છોડો સઘળી ખટપટ કાલનો વાયદો ખોટો. જે કરવું શુભ તે આજે. પ્રમાદમાં પડશો નહિ

રાજવી મહેન્દ્ર જતા જતા પણ પૃથ્વીને અનૃણ કરે છે. શાસન શોભાકારી અનેક શુભ કાર્યો શરૂ થઈ ગયા અષ્ટાહ્નિકા મહોત્સવ તો હોય જ શ્રી જિનમંદિરો ઓર દીપી ઉઠયા દુંદુભી-ભેરીના નાદ ચારે દિશામા ફેલાયા રત્નમાલાના પુત્ર રત્નશેખરનો રાજ્યાભિષેક થયો વારસામાં રાજવી પણ પ્રજા વત્સલ મૂકાયને ? આર્યસંસ્કૃતિની મર્યાદાઓ અજબ હોય છે રીતિનીતિનું પાલન ગજબ હોય છે

ઉગ્રકુલ-ભોગકુલ-રાજન્યકુલ-ક્ષત્રિયકુલના-પાચસો પુરુષો સાથે રાજા મહેન્દ્ર દીક્ષા લે છે ઉચ્ચકુલની મહત્તા પ્રત્યક્ષ આજે પણ સર્વ ક્ષેત્રોમાં અનુભવાય છે પુણ્ય-પાપ-કર્મસર્જિત ઉચ્ચ-નીચ કુલના વર્ણનો સર્વજ્ઞ-શાસ્ત્રોમાં ઠેરઠેર આવે છે સંસ્કાર ભૂમિ પણ પ્રાય તે પર નિર્ભર રહે છે. આચાર-વિચાર-વર્તનમાં પણ બહુધા રહે છે પ્રિન્સિપલ ઓફ હેરેડીટી-ક્રાન્તિ તો સાયન્સ પણ માને છે આજનુ વામણુ વિજ્ઞાન પણ તેમા સાક્ષી ભરે છે.

આજે ભલે પાશ્ચિમાત્ય શિક્ષણ અને છુપી [illegible] પ્રતાપે ઉચ્ચ-નીચકુલ, જાતિભાતિના ભેદ ભૂંસવા ઘાતક પ્રયાસો [illegible] પણ તેના વિઘાતક-સર્વદર્શન દુષ્પ્રભાવક-સંસ્કૃતિ વિનાશક-ભારતની ભવ્યતાને [illegible] પરિણામો પણ

તપસા સર્વં સાધ્યમ્ શ્રી મહેન્દ્ર મહર્ષિ અને સાથેના પાંચસોને- અણિમા આદિ અનેક લબ્ધિઓ પ્રગટ થઈ

આત્મામાં અનંત શક્તિ-લબ્ધિ પડેલી જ છે. કર્મનું આવરણ ખસે, સ્વયં પ્રગટ થાય અનંત કેવળજ્ઞાન-દર્શનમાં લબ્ધિઓ પડેલી જ છે વીતરાગ કેવળી એનો ઉપયોગ ન કરે એ એક અનોખી મર્યાદા છે અણિમા લબ્ધિથી અણુ જેટલું કરી શકાય તેવી જ રીતે રૂથી હલકું, વજ્ર જેવું વજનદાર મેરુ જેવડું. ભૂમિ પર ખડા રહી મેરુને સ્પર્શ વિ વિ.

આ મહાત્માઓ તીર્થંકરની ઇંદ્રની ઋદ્ધિ પણ વિકુર્વી શકે સર્વ દેવોને વશ કરી શકે અદૃશ્ય થઈ શકે પણ ના શાસનના કોઈ મહાવિકટ પ્રસંગે અગર મહની પ્રભાવનાના કારણે જ ઉપયોગ કરે તો કર તેનાએ કેવળ-જ્ઞાની પરનાર્પિતા લબ્ધિનો ઉપયોગ કરે નહિ આ છે શ્રી જૈનશાસનની મહત્તા!

આમા બીજબુદ્ધિના ધારી પણ છે [illegible] પદ [illegible]. [illegible]-પાઠ ખોટી જાય [illegible] બુદ્ધિશાળી [illegible] [illegible] [illegible] પાઠ ભૂલી જાય નહિ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] અદ્ભુત [illegible] [illegible] [illegible] સ્વચ્છ આત્માની

મહાનિધાનોથી પ્રભુપિતાના આવાસને ભરી દે છે. પુરાણા-ન ધણીયતા-ધનનો આ પણ એક સદુપયોગ થાય છે. પુણ્ય એટલે પુણ્ય ભાવદયાના ધોધમાંથી પુણ્યના ઝરણા પણ ફુટેને? અને તે અતિ ઉચ્ચકોટિના? ન ગર્ભસંતાપ પોતાને. ન માતાને ધન્ય કરણી!

પુણ્યપનોતા આવ્યા મારા નાથ રૂપકાન્તિ વધે માતાની પણ સાથોસાથ મન-વચ-કાય શુભપરિણતિએ જાય ઔદાર્ય-ગામ્ભીર્ય-ધૈર્ય વધતા માતાના દેખાય દોહદ મીઠા મધુરા ઉભરાય દાન દઉં ભક્તિ કરુ દેવગુરુની બહુમાન સ્વજનોનું શુભ-ઇચ્છાઓનો સંભાર

પિતાનો પ્રમોદ વધતી કળાએ. પરાભવ કરે ન કોઈ નમતા આવે શત્રુ રાજાઓ આજ્ઞા અખંડ યશ.કીર્તિ ચારે દિશામાં. ત્રણ જગતના તારક ઉદ્ધારક આવ્યા શી ખામી રહે?

જન્મક્ષણ મહાસુખાકારી. અહો સર્વે શુભચારમાં ત્રિલોકમાં પ્રકાશ નારકોને પણ ક્ષણભર પ્રકાશાદિનુ સુખ પ્રમુદિત દેવતાઓ કરે વૃષ્ટિ. રત્ન-સુવર્ણ-રૂપુ-આભરણ-વસ્ત્ર-પુષ્પ અને સુગંધી જળની મહાપ્રભુ જન્મે જયજયકારજ હોય ને?

વગર વગાડે દેવોની દુન્દુભી ગાજી ઉઠે છે સર્વદિશાઓ તેજસ્વી પ્રસન્નતા ધારણ કરે છે સુગન્ધી શીતલ વાયુ વાય છે ધૂળ-ડમરીનું નામ નહિ અરે પૃથ્વી પણ ઉચ્છ્વસિત બની ચાર આગળ ઉંચકાય છે અને જરાએ હાલમડોલમ નહિ પુદ્ગલ પરમાણુઓની આવિર્ભાવ-શક્તિનો આ એક અનોખો પુરાવો છે. ખૂબજ વૈજ્ઞાનિક અને સાયન્ટિફિક. પુણ્યના પરમાણુઓ દ્વારા થતું આંદોલન.

આવા સુંદર સમૃદ્ધ વાતાવરણમા, પોતાના આચાર પ્રમાણે ૫૬ દિગ-કુમારિકાઓ શુચિકર્મ કરવા આવે છે આ પુણ્ય પ્રકારની સારીએ રચના અને વિધિ ખરેખર મનનીય છે

મેરુગિરિ ઉપર ૬૪ ઇંદ્રો અને અનેકાનેક દેવો દ્વારા થતો પ્રભુશ્રીનો જન્માભિષેક, ખરેખર હૈયા ડોલાવે તેવો હોય છે ભક્તિના પરાગની સુવાસ, નાસ્તિકને પણ આસ્તિક બનાવી દે તેવી શંભયાત બને છે પુણ્યતત્ત્વની ઓળખ અને તેમા અટલ શ્રદ્ધા પેદા કરી દે છે વધુ શું આલેખવું? સારૂં એ જગત્ આનંદથી ભરાઈ જાય છે

કેમકે સુર-અસુરના વેર શાંત થાય છે. તિર્યંચો પણ ઉપશાન્ત બને છે લોકોમા આધિ-વ્યાધિની શાન્તિ થાય છે. ક્ષુદ્રોપદ્રવ શમી જાય છે ભૂત-પ્રેત-શાકિનીના ઉપદ્રવો ઊઠતા નથી દુષ્ટ-મંત્રતંત્ર અને ગ્રહો કનડતા નથી પ્રેમ-પ્રીતિ વધે છે દૂધ-ઘી, આદિ વિપુલ પ્રમાણમા મળવા લાગે છે વનસ્પતિઓ ખીલી ઊઠે છે. પુષ્પ-પત્ર-ફળો અભિવૃદ્ધિ પામે છે અને, સાધકોને ઘણા કાળથી સિદ્ધ ન થતા મંત્રો સિદ્ધ થાય છે લોકોની બુદ્ધિમા નિર્મળતા પેદા થાય છે.

મહોત્સવ-આનંદ-ગીતગાન-વાજાગાજા તો હોય જ ને! વધામણા દેવા આપવા એ તો આર્યદેશની [illegible] સંસ્કારિતા છે. નંદીશ્વર દ્વીપ જઈ અઠ્ઠાઈ મહોત્સવ [illegible]-વિવિધ [illegible] ધારણ [illegible] ગાન-તાનને નૃત્ય કરે. [illegible] [illegible]

નાથનું ચરિત્ર શાસ્ત્રીય સૂક્ષ્મ દૃષ્ટિએ વાંચવું જોઈએ. ઉત્તમોત્તમ મહાપુરુષમાંથી કઈ સુંદરતા ન સાંપડે ?

વિકારના સ્થાનોમાં અવિકારી મન એજ વિરાગની નિશાની છે ને ? આ તો મહાવિરાગી ? આવા પરમાત્મભાવને પામવાના ભવમાં પણ કર્મસત્તાના પ્રબળ યોગે ભોગોપભોગમાં રહેવું પડે ! આ છે સંસાર !

ભોગકર્મ ક્ષીણ થતા પ્રભુશ્રી સંયમ માટે ચિંતવે-ત્યાતો આવ્યાજ લોકાંતિક દેવો અમલ કરે એમના કલ્પનો-આચારનો વિનતિ કરે નાથને જય જય નંદા જય જય ભદ્દા આપ સ્વામી અવસરના જાણ છો જ્ઞાન વડે નિશ્ચિત છો. અમારી ફરજ અમે બજાવીએ છીએ. ત્રણ જગત્‌ના ઉદ્ધાર માટે પ્રવર્તમાન થાવ. સંયમ ગ્રહણનો અવસર આવે છે બાર માસ પહેલા આ વિજ્ઞપ્તિ થાય.

મહારાજા હંમેશા સ્વસમયે જાગેજ છે ને ? પણ શંખનાદાદિ દ્વારા સમયવિદો જાગૃત કરે છે. જયજયકાર કરે છે ને ? તો આતો જગદુદ્ધારકના સંયમની વેળા ! આવી સુંદર તક અધિકારીઓ કેમજ ચૂકે ? સંવત્સરી દાન શરૂ થાય. માતપિતાની નામાંકિત ઘટ્ટ સોનામહોરોનુ દાન. ૩૮૮ ક્રોડ ઉપરનુ આ દાન પામે તે પણ ધન્ય. ભવ્ય-હોય તેજ પામે પોતે પણ ઉદાર બની જાય પ્રભુ કરુણા સાગર છે ને ?

દીક્ષા દિવસે ઇંદ્ર ચોસઠ હાજર અષ્ટાહ્નિકા મહોત્સવ અને સ્વર્ગીય આનંદ શોભાયાત્રામાં પૂછવાનું શું ? જ્યા ઇંદ્રો શિબિકા ઉંચકતા હોય અને ચામર ઢાળતા હોય દેવગણો અને દેવીઓ પુષ્પવૃષ્ટિ કરતી હોય જોનારનો આત્મા વિરાગમાં

અંતા બની જાય કેઈક સાથે સાધુ થાય. કેઈકના હૈયામાં આનંદ સાગર રેલાય

'કરેમિ સામાઈયં'નો મહાપવિત્ર ઘોષ શરૂ થાય. અશોક વૃક્ષ ખરેખર યથાર્થનામા બની જાય મેહનીનો પાર નહિ. દેદના આદેશ-'શાંતિ' નિ.રવ શાંતિ ટળે ભવની ભ્રાંતિ-મળે અખંડ શાંતિ. ઓર ખીલી ઉઠે નાથની કાંતિ ભાવ-દયાના પ્રત્યક્ષ દર્શન.

ઉપસર્ગો સહે અનેક. દેવ મનુષ્ય તિર્યંચોના ઉપદ્રવોમાં સમભાવ. પરિષહોમા અડગ હાથમા છે ક્ષમા ખડગ હૈયાની ભાવદયા-અને ધ્યાન હૃદયના એક ડગ નિશ્ચળ છાતી-મોડ પર પડી ક્રાન્તિ ઉત્તમોઉત્તમની આ છે જાતિ એના ગીતા દેવ-બાળાઓ હાસે ગાતી

દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાળ-ભાવથી અપ્રતિબદ્ધ છે પરમાત્માના આત્મા ધર્મધ્યાનમાંથી શુકલધ્યાનમા-ક્ષપકશ્રેણિ અને કેવળજ્ઞાન-ન પૂર્ણ આત્મ જ્યોતિનુ પ્રગટીકરણ-અનાદિકાળના મહામોહનું-સપરિવાર મરણ. મુક્તિકુમારિકા આવે શરણ ચરાચર વિશ્વના સઘળાએ પદાર્થો અને પર્યાયો-ત્રણે કાળના દેખાય-જાણે જુએ નાથ-આ છે ઉત્તમોત્તમની ગાથ.

ઉપદેશ ધારા જાણે અમૃતવર્ષા. સમવસરણ, દેવ રચિત. અતિ રત્નખચિત સિંહાસન ત્યાં બેસ [illegible] ભગવંત જિનેશ્વરદેવ [illegible] [illegible] [illegible]

ગણધર ભગવતો-કરે રચના દ્વાદશાગીની ગણધર ભગવંતો શાસનની ધૂરા સોંપાય તે મહાભાગોને. વાસનિક્ષેપ કરે પ્રભુશ્રી થાળ હાથમા વજ્રમય રાખી ખડા શકેંદ્ર, સર્વત્રઅનુપમ શાતિ આ છે જૈનેંદ્ર શાસનની રીતિ. એની સદાએ ગાવી મીઠી ગીતિ આ છે અનાદિ કાલની નીતિ. નીતિને માને-સદ્દહે-આચરે, એને નહિ ભવની ભીતિ.

સમ્યગ્-દર્શન-જ્ઞાન-ચારિત્રાણિ-મોક્ષમાર્ગ.- ઉપદેશ ઝરો વહેવા માંડે જ્ઞાન ગંગાના શીતલ અમૃત બિંદુઓ ઝીલાએ જાય. દાન-શીલ-તપ-ભાવનાનો ચતુષ્કોણ પાયો નંખાય પાચ મહાવ્રત માળની ઈમારત ઉભી થાય તે માટે અસમર્થ બાર વ્રતની મહુલીએ આત્માનદ માને

વ્રતાદિથી કાયર સર્વજ્ઞકથિત શુદ્ધ જિન માર્ગમાં અટલ શ્રદ્ધા રાખે. એ પણ મુક્તિના સુખ ચાખેજ ચાખે 'સંસાર ભૂંડો અને મોક્ષજ રૂડો' એ વાતમા તદ્દન નિશંક સંસારના સુખ હેયજ. ઉપાદેય એક માત્ર મુક્તિ અને તેનો માર્ગ સાધુ ધર્મ. આ તીવ્ર માન્યતા, સંસાર સુખમાં ન લેપાવા દે. સાધુતા માટે સતત તલસાટ જાગતો રાખે.

આટલા સ્ટેજે પણ ન પહોચી શકનાર આત્માઓ માટે નાથ ફરમાવે છે માર્ગાનુસારીપણુ મોક્ષને માને, સસાર ન ગમે પણ સુખ વિના ન ચાલે મુખને એકદમ હેય ન માને

સુખ ખાતર-સપત્તિ ખાતર, અનીતિ-અસત્ય-અપ્રમાણિકતા ન જ આચરે સાચો નાગરિક એ જ કહેવાય દીનહીનનું આશ્રયસ્થાન બને. દયા-અનુકંપા એના લોહીના કણકણમાં વણાએલી હોય દેવગુરુનો પૂજક હોય. ગુણાનુરાગી હોય

શાશ્વત્ ચૈત્યોમાં અને નંદીશ્વર દ્વીપમાં કરે અઠ્ઠાઈમહોત્સવ. આ મરણ પછી નથી હવે નાથનું મરણ-કારણ કે નથી જન્મ. સ્વામી બન્યા અજન્મા. ઉત્તમોત્તમ-લોકોત્તર મહાપુરુષના પ્રજ્ઞાપિત માર્ગે બનવું અજન્મા. આ ઇંદ્રાદિ સમ્યગ્ દૃષ્ટિ દેવોની ભાવના. લેખકની વાચકની સર્વની આજ ઉત્તમ ભાવના ને?

સિંહાવલોકન

કરી લઇએ સિંહાવલોકન. ૧. અધમાધમ માનવ-એટલે ધોબીનો કુતરો નહિ ઘરનો કે ઘાટનો. પશુ કરતા બદતર જીવન કર્મબંધ આકરો. અનુબંધ ભારે ઘેરો નરક તિર્યંચના ભવોમાં પ્રાયઃ ભમે

૨. અધમ લોકનો મોટો ભાગ. ખાવુ પીવું-ભોગવવુ લોકનિંદાનો ભય નહિ. નાસ્તિકતાનો નમૂનો. પાપનો ભય નહિ.

૩ વિમધ્યમ મુક્તિનો ખપ નહિ ઐહિક સુખ સર્વસ્વ. પણ પરલોક બગડવો ન જોઇએ કારણ કે ત્યાં પણ સુખ જ જોઇએ. વધુ સુખ માટે મળેલા સુખનો પણ ત્યાગ કરે ત્યાગનું પાલન પણ બરાબર કરે.

૪ મધ્યમ સાચી વાતનો જાણ તત્ત્વ તરફ રૂચિ ખરી પણ વિષયો છૂટે નહિ સાધુપણું ગમે પણ લઈ શકે નહિ પરમાર્થતા મોક્ષમા જ માને સાધુતા એ જ એનો આદર્શ પણ વિષયો પ્રત્યેની પામરતા પજવ્યા કરે. શક્ય ધર્મકાર્યો જરૂર કરે લક્ષ્મીનો સદવ્યય પણ કરે હૈયામા દયા પૂરી

૫ ઉત્તમ એટલે ઉત્તમ, ગૃહવાસમા પણ ઉત્તમ સાધુ-પણામા પણ ઉત્તમ વાતચીત-બોલચાલ બધું ઉત્તમ પ્રાયઃ ગૃહવાસમાં ઝાઝું રહે નહિ રહેવુ પડે તો પણ પૂરો વિરાગી

નક મળતા સંયમ પ્રાયઃ સ્વીકાર્યા વિના રહે નહિ. સંયમ પણ નિરતિચાર પાળવાની પૂરી ખેવના સેવના એક અષ્ટ-પ્રવચન માતાની વિનય-વિવેક-વૈયાવચ્ચપૂરી કોઈ કામના નહિ અધુરી. નરભવ મુક્તિગામી બને. અગર પાચ-સાત ભવે મુક્તિમાં જઈ રહે પોતે તરે પરને તારે જીવતા સુવાસ મર્યા પછી પણ સુવાસ.

૬ ઉત્તમોત્તમ-જગદુદ્ધારક શ્રીમદ્ તીર્થંકર દેવો જન્મે મતિ શ્રુત-અવધિ સાથે દીક્ષા લે કે મન પર્યવ પરિષહ ઉપસર્ગે [illegible]મા. સર્વોત્કૃષ્ટ ચારિત્ર પાળે. મોહને મારે તીર્થંકર આત્માને [illegible] ક્ષપકશ્રેણિ માંડે કેવળજ્ઞાન પ્રગટ કરીને જ રહે અનેકોને અનેક રીતે તારે જ તારે માર્ગ એવો સર્વોત્તમ મૂકી જાય જેથી પરંપરામાં અનેકો તરે જ તરે આ ભરતમા ઉત્સર્પિણીમાં ચોવીસ અવસર્પિણીમાં ચોવીસ.

= ૨૫૦૦ મીની ઉજવણી =

આ અવસર્પિણીના ચોવીસમા તીર્થંકર પ્રભુ ચરમ શાસનપતિ દેવાધિદેવ ભગવન મહાવીર સ્વામી અનન્ત ઉપકાર પ્રભુશ્રીના તે પ્રભુશ્રીના પાંચે કલ્યાણકો તારક મોહના મારક નિર્વાણ માર્ગના પ્રભાવક વીર સંવત ૨૫૦૦ની વિક્રમ સંવત ૨૦૩૦ની [illegible] [illegible]

[illegible]

કારણકે પાપ ના ખૂટે વેર-વ્યભિચાર વધતા કાળાબજારીયા ફુદકે ભૂસકે વધતા પ્રજાની કોઇને પડી નથી કોઇને સુખ-શાંતિ મળી નથી ત્યા ધર્મની શી ચિંતા નાટક-સીનેમા-મોજશોખની સૌને ચિંતા

આવા ભયંકર વાતાવરણમાં રાજકર્તા સૌએ ઝીલ્યો સુનોનો આદેશ ઉજવો 'મહાવીરનુ નિર્વાણ' ૨૫૦૦મીનુ પારાયણ-એવું લખાય એક રામાયણ રાવણે સીતાનું કર્યું હરણ તેમાં રાવણનુ થયું મરણ. કોઇ ના મળે શરણ.

મલ્યું શરણ શ્રી જૈનસઘના આગેવાન ગણાતા અજ્ઞ-અહમ્‌ભર્યા શેઠીયાને. કોનુ ? સીધા રાજ્યનું પૂછ્યુ ના શ્રમણાચાર્યોને પૂછ્યું ના સુશ્રદ્ધાળુ શ્રાવકગણને જાહેર કરી ૨૫૦૦મીની ઉજવણી રાષ્ટ્રીય-આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે

સૂક્ષ્મચિંતક એક આત્મા નહિ એ સાધુ મહાત્મા સંસ્કૃતિ એના કોઠે સંસ્કૃતિનુ સર્વોચ્ચ શિખર-વીતરાગ માર્ગ-એના રોમ રોમે કર્યો પોકાર ૨૫૦૦મી સામે શાણા સમજ્યા આચાર્યો ચોંકયા પણ બેચાર લલચાયા રાજ માને ભળ્યા અજ્ઞ શેઠીયા સાથે સર્વજ્ઞને છોડ્યા શેઠીઆઓ મનને ગમ્યા ? ના. માન લાલસાએ પીડયા

થયો મોટો બાપોકાર ઠેરઠેર વિરોધ ઠરાવો-તારો-સેવીન ગ્રામો-પોસ્ટપત્રના ઢગલા દિલ્હીના દરબારે. માલણુ હાલ્યું પણ સાપે છછુંદર ગળ્યુ ત્યાં તો થયા રીટકેસ. ધર્મને-સત્યને પણ આ કાળમા ધરવા પડે વેષ.

પેલા શાસનસિદ્ધાંત સંરક્ષક મહાન્ જૈનાચાર્ય શ્રીમદ્ વિજય રામચંદ્રસૂરીશ્વરજી હતા મૌન એક શેઠીયા સાથેની વચન

બદનાએ ગાજ્યા યુવાન મુનિશ્રી ચન્દ્રશેખરવિજયજી ગર્જ્યા સાબદા બનાવ્યા યુવાનોને સાબદુ બનાવ્યું ભારત પત્રિકા-(પેમ્ફલેટ્સ) અને લિથોના પોસ્ટર પુસ્તિકાઓ-ભાષણો અને વ્યાખ્યાનો દર્દભર્યા પત્ર-વ્યવહારો.

વચનબદ્ધતાએ જોયુ કે શેઠીયાએ વચન પાળ્યુ નહિ [illegible]ી અવળી ચાલ દેખાઈ મૌન તૂટયુ સિંહ ગાજ્યો નાયગરાનો બંધ છૂટો થયો

ભગવંત-મહાવીર ઉત્તમોત્તમ-સર્વશ્રેષ્ઠ ચૌદ રાજલોકમા કોઈ તેને ગણવા એક સમાજસુધારક સામાન્ય માનવી. એક ટાઇપથી જેવા-હરગીજ નહિ બને એ તો દેવાધિદેવ-સર્વોદ્ધારક-જગત્કલ્યાણકર પરમાત્મા

જૈનના નામે મહાવ્યારણ સમારંભ! ભયંકર! ભયંકર! [illegible]નોનુ પાર્ટનોટ[illegible]! વાસ્યુએની નામે શાસ્ત્રોના સર્વવિનાશ! [illegible] ન ચલાવાય [illegible] નો સર્વ વિલોપ કરવાની મેલી [illegible] [illegible]ના [illegible] બના [illegible] ને નામે સર્વનાશ [illegible] [illegible] તીર્થોની પવિત્રતાને તોડી પાડવાની [illegible] [illegible] રચનામા [illegible] કરવાની બધાર [illegible] [illegible]ની [illegible]

[illegible]

હારે નહિ ધૈર્ય એ જ અભ્યંતર-તપ-ત્યાગની હેલી શરૂ થઈ પરિણામ જ્ઞાનીના જ્ઞાનને આધીન.

આવા ઉત્તમોત્તમ ભગવંત મહાવીરના મહાશાસન ઉપરના સંકટ સમયે લખાયો આ નાનો શો-ગ્રંથ-નામ એનું "પ્રકૃતિ પરિચય અને કથા સૌરભ" સં. ૨૦૩૦ના અષાઢ વ. ૧૦+૧૧ સે શુભ શરૂઆત મંગળમય પૂર્ણતા-૨૦૩૦ના પ્ર ભાદ-વ-૯ મંગળવારે

હવે આલેખશું પ્રશસ્તિ પરમોપકારી પૂર્વ મહાપુરુષની. પામી પ્રસાદ પરમોપકારી ભવોદધિ તારક ગુરુ ભગવંત વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ-સરસ્વતી પૂત્ર-આરાધ્યપાદ શ્રીમદ્ વિજય રામચંદ્ર-સૂરીશ્વરજી મહારાજનો.

પ્રશસ્તિ

મમતા મૂકાવે. મોહ સુકાવે સમતા આત્મામાં જગવે તેને કહીએ ધર્મ છેલ્લે સ્થાપ્યો તે ત્રિશલાનંદન દેવાધિદેવ મહાવીર ભગવંતે

તે મહાકૃપાળુના વડા વજીર લબ્ધિનિધાન ગણધર ભગવત ગૌતમસ્વામીની શી ગાવી ગીતિ! ગણાધિપ સુધર્મા સ્વામી. તે મહામહિમના સૌ આજના પંચમહાવ્રતધારી પૂજ્યો

પાટપરંપરામાં અનેક ૧ થી ૧૪ પૂર્વના ધારકો સુવિહિત નામધેય શાસનપ્રભાવક પૂર્વાચાર્ય ભગવંતો શકપ્રવર્તક વિક્રમ-પ્રબોધક મહાન તાર્કિક પૂ. સિદ્ધસેન દિવાકરસૂ. મ ૧૪૪૪ ગ્રંથના રચયિતા પૂ. હરિભદ્રસૂ. મ કલિકાલસર્વજ્ઞ પૂ. હેમચંદ્રસૂ. મ અકબર બાદશાહ પ્રતિબોધક-જગદ્ગુરુ પૂ.

શ્રીસૂ. મ મહાનૈયાયિક મહામહોપાધ્યાજી પૂ. યશોવિજયજી. મ આદિના ચરણારવિંદમાં કોટિ કોટિ વન્દનાવલિ

વીસમી સદીના શાસનતારકો પૂ. મૂળચંદજી. મ. પૂ. વૃદ્ધિચંદજી. મ. પૂ. નીતિવિજયજી દાદા આદિના સંવેગી ગુરુરાજ પૂ. બુટેરાયજી મ ના ન્યાયાંભોનિધિ-વીસમી સદીના મહાન્ શાસનપ્રભાવક. સમર્થ ધર્મરક્ષક પૂ વિજયાનંદસૂરીશ્વરજી અપર સુવિખ્યાત નામ પૂ. આત્મારામજી મહારાજાનો સમુદાય આજે શાસન નભોમંડળમાં તેજસ્વી રીતે અઘતન પ્રકાશી રહ્યો છે

પૂ. આત્મારામજી મ શ્રીના અનેક પટ્ટધર-પરમવિભૂતિ-સદ્ધર્મ સંરક્ષક પ્રૌઢ પ્રભાવી પૂ. વિજયકમળસૂ મની યશોગાથા દિગંતમાં સુરભિ ફેલાવી રહી છે તેઓશ્રીના પ્રથમ પટ્ટ પ્રભાકર-જ્યોતિર્વિદ્-સકલાગમ રહસ્યવેદી-સમર્થ ગીતાર્થ પૂ. વિજયદાનસૂ-મ-નુ દેદીપ્યમાન શાસનભક્તિ પ્રચારકપૂર આજે પણ ભવ્યાત્માઓને રક્ષા [illegible] નવપલ્લવિત બનાવી રહેલ છે

તેઓશ્રીની પાટપરંપરાને શોભાવનાર-મહાન ગચ્છાધિપતિ-કર્મસાહિત્ય પ્રકાંડવેત્તા ૩૦૦ [illegible] [illegible]

તે તારકના નિસ્પૃહશિરોમણિ-ત્યકત લોકહેરી-કીર્તિ-લાલસા-સુદૃઢ વ્યાખ્યાતા-અપૂર્વ આલ્હાદક પ્રવચન શૈલીધારક-સિદ્ધાન્તૈકનિષ્ઠ-શુદ્ધશાસ્ત્ર સામાચારી સંરક્ષક-દૃઢમનોબળી, સમ્યગ-દર્શન પ્રદાન સદાદત્તચિત્ત-કુશળ શાસન પ્રભાવક-પરમાનંદી-પૂ વિજયરામચંદ્ર સૂ મ; પૂર્વપુરુષોના પવિત્ર પાવનકારી પગલાને અભિનંદતા-આચરતા-પ્રચારતા-પ્રભાવકતાને દીપાવતા, મહાશાસનના મંગળદીપ બની રહ્યા છે

ઉપદેશ શૈલી તો જાણે ગણધર દેશના સમ્યકત્વની દૃઢતા પરમાં પણ સોસરી ઉતારવાની અદ્ભુત કળા. 'સંસાર-ભૂંડો અને મોક્ષજ રૂડો' રંગીલા સૂત્રના આજના કર્ણધાર. પ્રવચન પિયૂષના અનુપમ દાતા બસો શિષ્ય પ્રશિષ્યના પ્રાણ સદા સર્વનું કરે ત્રાણ. વાણી જાણે રામબાણ મોક્ષનું જ અનુસંધાન માર્ગાનુસારીપણુ-અપુનર્બંધકપણું-આઠે દૃષ્ટિનુ ઉડાણ, સરળ, સાદી સ્પષ્ટ ભાષામા સમજાવતા, શ્રોતાજનોને અનેરી દુનિયામા લઈ જાય શ્રોતા સંસાર ભૂલી જાય ફરજનુ ભાન થાય આત્મા ઓળખાય સવેગ રંગે રંગાય વિરાગ જન્મે રાગ મરે મોહ ઠરે....અને ..અને પૂ શ્રી કદી સિદ્ધાતમા ન ફરે પોતે સદા ઉત્સૂત્ર-પ્રરૂપણા-પ્રવૃત્તિથી સાવચેત રહે સાવચેત રાખે નબળાઈને નબળાઈ તરીકે ઓળખાવે-કબુલે પણ શાસ્ત્ર મર્યાદા ન ભૂલે ભૂલે માત્ર અપરાધીનો અપરાધ ક્ષમા આત્મ-સાત્ કર્મસત્તાનો ખ્યાલ વિખ્યાત-અપરાધી સામે મીઠી દૃષ્ટિ શાસન પ્રત્યનીક પ્રત્યે પણ ભાવ દયાનો ઝરો શરણે આવેલનું રક્ષણ

આવા અમારા આજના શાસન શિરતાજના, ગુરુબધુઓ

પૂ. વિજયજંબુ સૂ. મ. પૂ. હીરસૂ. મ. પૂ. ભુવનભાનુ સૂ. મ. પૂ. રાજતિલક સૂ. મ. પૂ. ચંદ્રશેખર વિ. મ. આદિ અને પૂ. શ્રીના સુશિષ્યો પૂ. માનદેવ સૂ. મ. પૂ. કનકચંદ્ર સૂ. મ. પૂ. પં. ભદ્રંકરવિજય ગણિવર, પૂ. મલયચંદ્ર સૂ. મ., પૂ. જીતમૃગાંક સૂ. મ. પૂ. મુક્તિચંદ્ર સૂ. મ. પૂ. હિમાંશુ સૂ. મ. પૂ. નરરત્ન સૂ. મ. પૂ. મહોદય સૂ. મ. પૂ. રવિચંદ્ર સૂ. મ. પૂ. માનતુંગ સૂ. મ. આદિ ત્યાગી-વૈરાગી-ધર્મપ્રભાવક મહાત્માઓનો લઘુબંધુ હું બાળ-ભુવનચંદ્ર પ્રશસ્તિની પૂર્ણતા પહેલા-અમારા સૌના શિરતાજ પૂ. વિજયદાન સૂ. મ.ની રક્ષાએલ એકની એક મુડીરૂપ દીર્ઘપર્યાયી મારા તારક-પૂ. ગુરુશ્રીના કાકાગુરુ પૂજ્ય વિજયમેરુ સૂ. મ.ને કેમ ભૂલી શકું ? તેઓશ્રી પ્રત્યેનો પૂજ્યભાવ અને ઔચિત્ય. એ મારા પૂ. ગુરુશ્રી તરફનું અમને સૌને મૂક શિક્ષણ છે

હુંડા અવસર્પિણી-પંચમ આરો-ભૌતિકવાદનું મહાતાંડવ અને આજ વિલાસ-સંપત્તિ-સત્તાની મારામારીનું વાતાવરણ અનીતિ અપ્રામાણિકતા-કાળાબજારી ગોઠવાઈ, એમાંથી નીકળવું [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] માત્ર [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

સાથેજ સાધર્મિકભક્તિ-અનુકંપાદાન-ઔચિત્યના ધર્મ-પ્રભાવક-શાસનશણગાર રૂપ કાર્યોને વહેતા મૂકવા કોઈને પણ વ્યક્તિગત પ્રેરણા શિવાય માત્ર ભગવંત ભાખી શૈલીથી ધર્મો-પદેશ દ્વારા, આ શ્રીસંઘ કૌશલ્યને અનુપમ રીતે ધરતા **મારી સારીએ** ભવ શ્રેણિને ખરે ટાણે સુધારનાર-મારા અનંત ઉપકારી-ભવોદધિ તારક, ભારત વર્ષના ૨૦ મી ૨૧ મી સદીના-અજોડ શાસન પ્રભાવક-સંસ્કૃતિની સુવાસને સારા એ દેશમા ફેલાવનાર-મહાન્ જૈનાચાર્ય આરાધ્ય-પાદ શ્રીમદ્ વિજયરામચંદ્ર સૂરીશ્વરજી મહારાજા, મુંબઈ વાલકેશ્વર. શ્રી યુગાદીશ્વર અને શ્રીમુનિસુવ્રત સ્વામી વિશાળ બિંબોના કિરણોથી પ્રભાવિત-શ્રીપાળનગરમા બિરાજતા, સવાર-બપોર-રાત. ધર્મોપદેશ વાચનાઓથી ભવ્યાત્માઓનો નિસ્તાર કરી રહ્યા છે તેઓશ્રીનુ પવિત્ર દીર્ઘાયુષ્ય મારુ અને સર્વનુ આત્મ-કલ્યાણ-મગળ કરનાર બનો એજ શાસનદેવને પ્રાર્થના ૨૦૩૦ પ્ર ભાદ્ર વ ૯ મગળવાર

કોટિશ: વન્દનાવલિ,
બાળ ભુવનચન્દ્રની
તારકોના ચરણારવિંદમાં.

તપાગચ્છ સૌરભ

પરમોત્કૃષ્ટ પાવનકારી શ્રી જૈનેંદ્ર શાસનમાં, ત્રિપદી પ્રભુ મુખે થકી. દ્વાદશાંગીના રચયિતા ગણધર ભગવંતો, આદ્ય પ્રભાવક [illegible] દાતા. ગુરુવર્ય સ્થાને છે તે મહાભાગોની પરંપરામાં ચૌદપૂર્વીથી એકપૂર્વી સુધીના ઉપાસક પૂર્વધરો શ્રી જૈન શાસનની જ્યોતને દીપાવી ગયા

ત્યારબાદ અનેકાનેક શાસન પ્રભાવક સૂરિપુંગવો અને મહાત્માઓ શાસનને સુવિસ્તૃત કરી. ભવ્યાત્માઓ ઉપર પરમોપકાર કરી ગયા 'તપા' મહાબિરૂદધારી પૂ શ્રીમદ્ જગચ્ચંદ્ર સૂરીશ્વરજી મહારાજાશ્રી 'તપગચ્છ' નામ [illegible] પાવન અસ્ખલિત વહેતા આવતા ગચ્છનું પડયું

તે તેજસ્વી ગચ્છમાં ન્યાયાંભોનિધિ [illegible] શાસન પ્રભાવક, અનેકાનેક કુમતિવિદારક, સર્વપૂજ્ય શ્રીમદ્ વિજયાનંદ સૂરીશ્વરજી મહારાજા (પૂ આત્મારામજી મ [illegible]) [illegible] શાસનના ગગનાંગણમાં તેજસ્વી સૂર્યસમાન [illegible] શાસન પ્રભાવના અને નિરુપમ [illegible]

પૂ પા શ્રીની પાટે શાસન [illegible] પ પૂ શ્રીમદ્ વિજયકમલ સૂરીશ્વરજી [illegible] [illegible] [illegible] સૂરીશ્વર [illegible]

[illegible]

સાહિત્ય પ્રકાણ્ડ વેત્તા, સિદ્ધાંત મહોદધિ શ્રીમદ્ વિજયપ્રેમ સૂરીશ્વરજી મહારાજા, ૩૦૦ અંતેવાસીઓના વિશિષ્ટ ગચ્છને સારણા, વારણા, ગ્રહણ આસેવન શિક્ષા આપતા, સંયમધનનું અલબેલું રક્ષણ કરતા, શાસનની સુવિધાનું અજબ ચિંતન કરતા, હરકોઈ ગચ્છ સમુદાયની દ્રવ્ય ભાવાત્મક કાળજી કરતા સં. ૨૦૨૪ના વૈ વ ૧૧ની રાત્રે ૧૦–૪૦ મીનીટે સ્વર્ગસ્થ બન્યા

તે કૃપાળુ મહર્ષિના મહાન્ અંતેવાસી પટ્ટપ્રભાવક, શાસન તેજ, સરસ્વતી પુત્ર, સૂરિપુરંદર શ્રીમદ્ વિજયરામચંદ્ર સુરીશ્વરજી મહારાજા આજે ૭૯ વર્ષની જૈફ ઉમરે, અદ્‌ભુત શાસન પ્રભાવનાપૂર્વક, શાસન સંરક્ષણ અડગપણે કરી રહ્યા છે અહમ્ મળે નહિ માન–સન્માન–કીર્તિની લાલસા જીવનના કોઈ પણ પ્રસંગે લલચાવી શકે નહિ લોકહેરી તો સ્પર્શે જ નહિ. અને સિદ્ધાંત રક્ષા પ્રાણ બને પછી કઈ કમીના રહે ?

શું દીક્ષા કે બાળદીક્ષા, દેવદ્રવ્ય કે હરિજન પ્રવેશ, તિથિ પ્રકરણ કે સામાચારી, સર્વમા શાસ્ત્ર મર્યાદા એ જ અડોલ અફર તૂફાનો આવે. બનાવટી આક્ષેપો ઉભા કરવામાં આવે. કોર્ટની દેવડીએ દોરી જવામા આવે શાસન અને સિદ્ધાત એ જ સાચા. સત્યનો જય જ્યારે અને ત્યારે, જ્યાં અને ત્યા, શાસનનો જ જય જયકાર જીવનમાં અનુભવ્યો સત્યનું જ સમર્થન થયુ. જજમેન્ટોમા જજોએ પણ પ્રશસ્તિ ઉચ્ચારી

આજે પણ છેલ્લા બાર માસથી, શાસન સંરક્ષણ વ્યૂહાત્મક-મૌન છોડ્યા પછી સુબદ્ધ રીતે, વિશ્વોપકારી પરમ કારુણિક ભગવંત મહાવીર દેવની, રાષ્ટ્રીય ૨૫૦૦મી ઉજવણીનો, ખુલ્લે આમ, સુવિશદ સૌમ્ય ભાષામા, સ્પષ્ટપણે છણાવટ કરી, વિરોધ કરી

કરવી, મહા શાસનની સુભગ કલ્યાણક સાનને સુચારૂ રીતે રક્ષી રહ્યા છે

વે સુ ૩ના આજના મંગળમય દિવસે, લાલબાગ અને શ્રી પાળનગર-શ્રીસંઘની ભાવભરી ચાતુર્માસ વિનતિઓમાંથી શ્રીપાળ નગરની વિનંતિનો સ્વીકાર કરી, સુમંગળ નિર્ણય કરતા, તપો ધર્મનો અદ્ભુત મહિમા સમજાવી વિશાળ સભાગણને આત્મ રમણા તરબોળ બનાવતા. જયવંતા વર્તે છે

તેઓ કૃપાળુશ્રીની પરમ પવિત્ર નિશ્રામાં. તેઓશ્રીના જ વરદ હસ્તે, માગ ધર્મમિત્ર. વિદ્વાન્-આગમ પ્રેમી, પૂ રત્નભૂષણ વિજયજી મ નુ. અઠ્ઠાઈ તપ-સમેત વર્ષીતપનું ગુણસમાધિસર પારણું. મંગળમય રીતે થયું

પૂ વયોવૃદ્ધ વિજયમોહ[illegible] મ, વિજય જિતમૃગાંક [illegible] મ. પૂ વિજયમહોદય [illegible] મ પૂ વિજયરવિગ[illegible] મ, પૂ પં જિનેન્દ્રવિજય ગણિવર આદિ મહારાજ [illegible] [illegible] નગરીના, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] શ્રીપાળ નગરમાં, [illegible]

જવાબ ભેદ–સૂચક હોવા છતાં, એ ભેદ અભેદના દ્વાર આગળ આવીને અટક્યો છે, એટલે એ ભેદ અભેદનો અરૂણોદય છે. હનુમાન રામચન્દ્રજીનો અંશ એટલે ભક્તનું ભગવાનમાં ભળવા પ્રયાણ. ત્યારે ત્રીજો જવાબ અભેદ–સૂચક છે. હનુમાન એ જ રામચન્દ્રજી! રામચન્દ્રજી એ જ હનુમાન!

ભગવાન અને ભક્ત વચ્ચેના સંબંધો આવા જ હોવા ઘટે. શરણાગત થયેલો ભક્ત ભગવાનની આગળ પોકાર કરે : હું આપનો દાસ–'દાસોહં' પછી સાધના શરૂ થતા એના અંતરમાંથી અનાહત–નાદ ઉઠે : હું આપનો જ અંશ–'સોહં'. સિદ્ધિની પળે એને અનુભવ થાય : હું જ ભગવાન 'અહમહં'!

'અહં'ના નાશ પછી શરૂ થતી સાધનાની સરિતા 'દાસોઽહં'ને 'સોઽહં'ના વળાંક લેતી–લેતી અંતે 'અહમહં'ના સાગરમાં સમાઈ જાય છે

નદી–પ્રવાહની પૂર્ણતા સાગરમિલનમા છે તો ભક્તિની પૂર્ણતા ભગવાનમય થવામાં છે. સેવકની સાર્થકતા સ્વામી બનવામાં છે તો સેવાની પૂર્ણતા દેવાધિદેવ બનવામાં છે

'અહં' માંથી 'અર્હં' થવા માટે જ ઉપાસના છે. ઉપાસનાને અટકાવતું તત્ત્વ વાસના છે. વાસનાના વિસર્જન પછી ઉપાસનાનું સર્જન થાય છે પણ, માત્ર ઉપાસનાના સર્જનથી જ કામ સરતું નથી!

ભક્તને ભગવાનનો ભેટો ન કરાવતી બે અડીખમ ભીંતોમાં વાસનાની જેમ એક ભીંત ઉપાસનાની પણ છે, ભેદોપાસનાની ભીંત જ્યાં સુધી જમીનદોસ્ત ન થાય ત્યાં સુધી ભગવાનનો ભેટો થતો નથી.

આશાના પાશમાંથી છુટીને અને વિલાસના નિવાસમાંથી નીકળીને, 'દાસ-દાસ'ની અરદાસ ગુજારતો સાધક, જ્યારે જાતમાં જ જગત્પતિનો વાસ નિહાળે છે અને સર્વજ્ઞતાની સ્વયંભુ-સુવાસને એ પ્રગટ કરે છે, ત્યારે જ એની સંસાર-યાત્રા અટકે છે.

અભેદોપાસના માટે થતી ભેદોપાસના જ ભક્તિની પરમ અને ચરમ શક્તિ દર્શાવી શકે છે. ભક્તિની શક્તિ છે : ભક્તને ભગવાન બનાવવાની ! આ શક્તિ અભેદોપાસનાની ભક્તિ જ ધરાવે છે, અને આવી અભેદોપાસનાની આધારશિલા ભેદોપાસના દ્વારા સરજાય છે

પ્રેમ-ભેદના ખેદ સહી શકતો નથી, પ્રેમ-પ્રેમી વચ્ચે અભેદ સરજાતા જ એ પ્રેમ અમર બની જાય છે, દ્રવ્ય-પૂજા પ્રભુની ભેદોપાસના છે, જ્યારે ભાવપૂજા અભેદોપાસના છે, અભેદોપાસક જાતે જ જાતને નમે છે : અહો ! અહો ! મુજને હું નમું,

દેહ દૃષ્ટિથી આપણે ભગવાનના દાસ કઈ રીતે !

જેને પોતાનામાં કોઈ તત્ત્વ ખૂટતું લાગે એજ દાસ બની શકે, જે અનાથ હોય એજ નાથનો હાથ ઝાલે !

આપણામાં પણ કોઈ તત્ત્વ ખૂટે છે, આપણને પણ અનાથ-તાનો અનુભવ થાય છે, માટે આપણે દાસ ! આ ખૂટતા તત્ત્વની પૂર્તિ કરાવવાની શક્તિ એક માત્ર ભગવાનમા જ છે માટે આપણે ભગવાનના દાસ ! આ દેહનું બંધન ન હોય તો આત્મા-આત્મામાં મળી જાત. જ્યોત જ્યોતમાં મળી જાત ! પરંતુ

વચ્ચે દેહની દિવાલ ખડી છે માટે દેહની દૃષ્ટિથી તો આપણે દેવાધિદેવના દાસ!

આત્મ દૃષ્ટિથી આપણે ભગવાનના અંશ કઈ રીતે ?

ભગવાનના આત્મામાં જે-જે શકિતઓ સંપૂર્ણ રીતે પ્રગટ થઈ ચૂકી છે. એનો આંશિક ઉઘાડ આપણા આત્મામાં પણ છે જ! માટે જ આત્મદૃષ્ટિથી આપણે ભગવાનના અંશ!

હવે શુદ્ધાત્મ-દૃષ્ટિ, પરમાત્મ દૃષ્ટિથી વિચારીએ તો અપ્પા સો પરમપ્પા-આત્મા એ પરમાત્મા! જેવો આત્મા ભગવાનનો છે, એવો જ આત્મા આપણો છે! ફરક માત્ર એટલો જ છે કે, ભગવાનમાં બધા ગુણો પ્રગટ થઈ ગયા છે. આપણામાં હજી એ ગુણો અપ્રગટ છે! પથ્થરમાંથી નકામો અંશ દૂર થઈ જાય એટલે જેમ પ્રતિમાનું પ્રગટીકરણ થાય. એમ આપણાં કર્માંશ દૂર થઈ જાય એટલે આપણું પરમાત્મ-તત્ત્વ પ્રગટ થઈ જાય! માટે પરમાત્મ દૃષ્ટિએ-આપણે પોતે જ ભગવાન! આ નર પોતે જ નારાયણ! આ જન પોતે જ જિન!

ખુદમાં જ ખુદા છુપાયા છે ખુદા જુદા નથી. આ કંકરમાં જ શંકરની શકિત છે આવી શકિત ધરાવતી ભકિતની શુક્તિમા જો પાવની કોઈ પળે અભેદોપાસનાના જપ અને જોગનુ જળ-બુંદ પડી જાય તો મુક્તિનું મૌકિતક સરજાતા વાર ન લાગે.

('કલ્યાણ'ના સૌજન્યથી)

સદ્ગુણ સ્વભાવ પામીએ રે લોલ !

પ્રકૃતિ-સ્વભાવ સૂચક છે. આત્માનો સ્વભાવ નિરંજન નિરાકાર છે પ્રકૃતિ-વિકૃત અર્થમાં વ્યવહારમાં યોજાય છે. જીવની હેસિયત સૂચવે છે. સારી પ્રકૃતિ છે બહુ જ ખરાબ પ્રકૃતિ અને જન્મ-મરણના ચક્કરમા અટવાયેલો આત્મા પ્રકૃતિ સ્વભાવ ભૂલી વિકૃતિમા જ રમી રહ્યો છે ને? અસલીયાત છોડી-કર્મોની બનાવટમાં ફસાયો છે ને?

જુદી જુદી પ્રકૃતિના માણસો તેમાં મુખ્યતયા છે છ બુરી પ્રકૃતિથી દૂર રહેવું. સારીનો સ્વીકાર. ઉત્તમનો આદર. પરમારથનું તો પૂછવું જ શું? એ જ લક્ષ્ય. એ જ આદર્શ. એ પામવાને જ મથવાનું. અસલ પ્રકૃતિ-અવિકારી. આત્મામાં પડેલી જ છે. ભેદજ્ઞાન થતાં-આત્મસ્પર્શી સ્પર્શજ્ઞાન થાય પ્રકૃતિનો પરાગ ફેલાય. વિશ્વ વિસ્મય પામે. આત્મા પરમાનંદી બને. વીતરાગ પરમાત્માનો-દેવાધિદેવ અરિહંતનો અડગ-અનન્ય ઉપાસક બને. બેડો પાર. પોતે વીતરાગ બને. પરમાત્મા બને. અરિહંત ભગવંતનો દીલદાર ઉપાસક એટલે પ્રકૃતિમાં સ્થિત વિકૃતિથી પર. અગર પર થવા મથતો

આ 'પ્રકૃતિ-પરિચય' પામવા-પમાડવા જ્ઞાનીઓની યોજના. 'કથા' એમાં સહાયક. 'મંજરી'ની વાગે ખંજરી. રણકાર જગવે આતમમાં. નગુણો ગુણી બને ગુણી પરમાનંદી બને અલ્પ પ્રયાસે વધુ સફળ

શ્રમણ સંઘ સેવક,
મુનિ ભુવનચંદ્રવિજય.

'કર્મ–મતિ ન્યારિ'

માનવ સ્વભાવ. પશુ પ્રકૃતિ. જુદા જૂદા. કારણમાં પૂર્વભવોના કર્મબંધજને ? સંસ્કારભૂમિનું સર્જન. વાસનાઓનું તાંડવ. કર્યા કર્મોને અનુસાર. તદનુસાર ઘડાય પ્રકૃતિ. સુંદર કે બેડોળ. પ્રશંસનીય કે નીંદનીય

મનની વિચારણા–આત્માના અધ્યવસાય-સારા યા બૂરા તદનુસાર કર્મના બંધન. રાગદ્વેષ બધાના મૂળમાં રાગદ્વેષથી તદ્દન પર વીતરાગ પરમાત્મા–કેવળજ્ઞાની મહાત્માઓ રાગદ્વેષને-મોહને નહિ ફાવવા દેનાર પંચમહાવ્રતધારી મુનિવરો રાગદ્વેષને હઠાવવા મથતા પ્રભુભક્તો-શ્રાવક ગણ માર્ગાનુસારી મહંતો અલ્પાંશે એ પ્રયત્નમાં

જુદી જુદી પ્રકૃતિ રહેવાની. સારી નરસી હોવાની. સારી બનાવવી સ્વના હાથમાં. બૂરી તો મોટેભાગે છે જ. વિકૃત પ્રકૃતિને સ્વભાવમાં લઈ જવાનો પુરુષાર્થ એ જ સાચો પુરુષાર્થ. કર્મના બંધનને તોડવા તે જ સમર્થ થાય. બંધન તૂટયા વિના મુક્તિ કયાંથી મળે ?

સ્વચ્છ સ્ફટિક પ્રકૃતિ–સ્વભાવ આત્માનો ખીલવો–પ્રગટ કરો. સજજન-સંત-મહંત-મહામુનિવર–વીતરાગ–સર્વજ્ઞ સર્વદર્શી–બનતા પરમાત્મપદને પામો. એ જ અભિલાષા.

શ્રમણ સંઘ સેવક,
મુનિ ભુવનચંદ્રવિજય.

卐 અમારા સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રચારક પ્રકાશનો 卐

નામ

૧. શ્રી જૈન ધર્મનુ વિજ્ઞાન —ધર્મના પ્રાય સર્વ પ્રાથમિક પ્રાથમિક વિષયોને સ્પર્શતી ૧૭૫ આકૃતિઓ. પંચપ્રતિક્રમના સઘળાએ સૂત્રોના ટૂંક રહસ્ય સહ.

૨. ધીમું મીઠું ઝેર—આર્ય સંસ્કૃતિની મહત્તા અને ૨૫૦૦મીની સમજણ રાષ્ટ્રીય-આંતરરાષ્ટ્રીય ઉજવણીની ઘાતકતા.

૩. વાત્સલ્યમૂર્તિ—દેવાધિદેવ મહાવીર ભગવંતના શાસ્ત્રીય ચરિત્રનુ આલ્હાદક આલેખન. બીજા આલેખનો સહ.

૪. સાધ્યસિદ્ધિ—શ્રી સંઘ ધર્મ - સમાજ સંસ્કારના રસભર આલેખનો

૫. મહાશ્રાવિકામયણાસુંદરી—સિરિ સિરિવાલ કહાનું સારભૂત નવ્ય પદ્ધતિનું આલેખન.

૬. મૂલ જ્ઞાન (હિન્દી)—દેવ - ગુરુ - ધર્મ, દાન - શીલ - ભાવના, દહેરાસર - ઉપાશ્રય - પાઠશાળા, સાધાર્મિક- અનુકમ્પા - દયાનુ બાળભોગ્ય જ્ઞાન.

૭. પાયાનું જ્ઞાન—(ગુજ.) „ „ „ „ „

૮. ભક્તિ સૌરભ—જિન ભક્તિ - આશાતના, સ્નાત્ર, પુણ્ય-પ્રકાશ સ્તવન - સાધર્મિકભક્તિ સંસ્કાર કથા.

૯. દેવાધિદેવ મહાવીર પરમાત્મા 'વાત્સલ્યમૂર્તિ'માંથી ઉધ્ધૃત.

૧૦. „ „ „ (હિન્દી)— „ „

૧૧. સૂત્ર ચમત્કાર-કથા મંજરી—ધર્મકથાઓ સહનુ આવશ્યક સૂત્રોનું વિવેચન-'સત્ય પદાર્થ પ્રકાશક'.

૧૨. કથા કલ્લોલિની—ધર્મ કથાઓ સહનું પ્રેરણાત્મક આલેખન.

૧૩. કલ્યાણ કામના—વિવિધ આત્મદર્શી ધાર્મિક - સામાજિક - સાંસ્કૃતિક - આલેખન.

૧૪. પ્રવચન પ્રભા ભા. ૨.—ભાગવાઘાન પૂ. વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિશ્રીની ગંગાના પવિત્ર ઝરણાં.

૧૫. जैन धर्म का विज्ञान (हिन्दी) धर्मके प्रायः सभी प्राथमिक विषयों का स्पष्टीकरण युक्त १७५ आर्टिस्म पंचप्रति क्रमणके सूत्रों का रहस्य सह.

૧૬. સ્વાધ્યાય મંજરી—પૂર્વાચાર્યાદિ મહાપુરુષોકૃત પાંચ પ્રચલિત સ્તોત્રો - અર્થસહ.

૧૭. દેવાધિદેવ મહાવીર પરમાત્મા (અંગ્રેજી)—'વાત્સલ્ય મૂર્તિ'માંથી ઉદ્ધૃત.

૧૮. પ્રકૃતિ પરિચય-કથાસૌરભ--ધર્મ કથાઓ સહ માનવ સ્વભાવનું પ્રતિબિંબ.

૧૯. માર્ગ જિજ્ઞાસુ આણ - સદ્ગૃહસ્થ - મુઆવકને અવશ્ય કરવા યોગ્ય ૩૬ મુકાર્યોનું વિશદ વિવેચન, ૩૬૦ સુવાક્યો સહ.

૨૦ ધર્મતેજ—પૂર્વજોની યાદ આપતી શેઠ કુટુંબની ગૌરવગાથા.

ઉપરાંત પ્રવચનપ્રભા ભા. ૧. રસપ્રદ વિષયોની ઝલક સાક્ષરો, એરિસ્ટરો, જજોની પ્રશસ્તિ સહ. જીવનગાથા—મહા પૂ. વિજયપ્રેમસૂરીશ્વરજી મ, શાસનસંરક્ષક પૂ. વિજય રામચંદ્ર સૂરીશ્વરજી મ આંતઅલ્પ-ભક્તિપરાગ.

આદિ પ્રથમના પુસ્તકો —પૂ. સાધુ સાધ્વીજી ગ્રુપો-પાઠ-શાળા-જ્ઞાનમંદિર-ગુઅહ્વાણ શ્રાદ્ધગણ સોબતજોગ-પત્રસહ-મંગાવવા કૃપા કરે. હશે ત્યા સુધી સાદર અપાશે.

પ્રાપ્તિસ્થાન :-ગજપાલ એસ. કાપડીઆ,
મદીઆળી પોલ, કોલાખાડી.
વડોદરા.